Omgevingsvisie buitengebied

groen | open
nuchter | samen

Nederweert
samen groots, samen doen!

Prettig wonen, werken en recreëren.

Nu en in de toekomst!

We merken allemaal dat tijden veranderen. En daarmee ook de leefomgeving. Zowel landelijk als regionaal in de gemeente Nederweert. Zo zijn er de maatschappelijke opgaven zoals de energietransitie en het tegengaan van de klimaatverandering. Ook de agrarische sector ontwikkelt zich momenteel snel. In Nederland is er sprake van schaalvergroting van boerenbedrijven en zullen kleine agrarische ondernemers over een paar jaar wellicht niet meer bestaan. Ook in ons buitengebied van Nederweert zien we dat de bebouwing verandert, machines groter worden en er op de erven nieuwe functies komen. De vraag is wat er moet gebeuren om ervoor te zorgen dat Nederweert ook in de toekomst een prettige en gezonde leefomgeving is voor iedereen.

Welke ontwikkelingen zijn er nu en welke dynamiek zien we de komende jaren ontstaan? Welke grote opgaven moeten we oplossen? En vooral: hoe doen we dat samen? Door goede initiatieven te bevorderen die economische en sociale veerkracht brengen. Daarvoor heb je een visie nodig die aangeeft waar je met een gebied naartoe wilt. Een zienswijze die mensen inspireert en uitnodigt om initiatief te ontwikkelen en met anderen samen te werken aan een buitengebied waar het prettig wonen, werken en recreëren is. Deze zienswijze vindt haar oorsprong bij het programma Buitengebied in Balans (BIB) dat in 2012 is gestart en velen van u kennen. De Omgevingsvisie Buitengebied Nederweert sluit hier naadloos op aan en speelt in op nieuwe situaties; het is een dynamisch proces.

In de Omgevingsvisie beschrijven we hoe het staat met het buitengebied van Nederweert en vooral ook hoe we het gebruik van deze ruimte in de toekomst zien. En welke koers we willen varen. Gezamenlijk. Want in deze snel veranderende wereld bereik je meer door open te staan voor elkaar en constructief samen te werken. En gelukkig vindt het merendeel van u dat ook. De kernwaarden open, nuchter, groen en samen kwamen namelijk als kenmerkend voor Nederweert uit de bus na de meedenksessies over het buitengebied. Alle ‘boeren, burgers en buitenlui’ hebben hun stem laten horen.

Tijdens diverse bijeenkomsten kwamen verschillende buitengebiedthema’s aan bod: gezonde leefomgeving, verdienvermogen, klimaatverandering en gebiedsontwikkeling. Diverse natuur- en toerismeorganisaties, ondernemers in de agrarische sector, inwoners, raadsleden en deelnemers van een klankbordgroep bogen zich over deze thematiek. Dit heeft geleid tot richtinggevende uitspraken die zijn verwerkt in de Omgevingsvisie.

Nederweert is een gemeente die veel te bieden heeft. Aan iedereen. Ik nodig alle inwoners, ondernemers, investeerders, maatschappelijke organisaties en anderen in Nederweert van harte uit om een bijdrage te leveren aan het versterken van de kwaliteit in ons buitengebied. De Omgevingsvisie helpt ons om samen de koers die we hebben uitgezet bij BIB en nu in de Omgevingsvisie als beleid verder te ontwikkelen. Nederweert heeft als gemeente het motto ‘Samen groots, samen doen!’. Voor deze Omgevingsvisie geldt: ‘Een aantrekkelijk buitengebied, voor ons allen en voor de generaties na ons!’.

Frank Voss

Drs. F.D.J. Voss (Nederweert Anders) is sinds 2018 wethouder bij de gemeente Nederweert. Hij heeft de onderwerpen duurzaamheid, milieu, openbare ruimte en water, ruimtelijke ontwikkeling, plattelandsontwikkeling en de uitvoering van de Omgevingswet in zijn portefeuille.

Inhoudsopgave

1 | WAAROM EEN OMGEVINGSVISIE?

1.1 Doel Omgevingsvisie *4*
1.2 Visie op korte en lange termijn *5*
1.3 Omgevingswet en Omgevingsplan *5*
1.4 Omgevingsvisie in delen *6*
1.5 Status Omgevingsvisie *6*
1.6 Leeswijzer *6*

2 | VERANDERENDE TIJDEN, VASTE WAARDEN

2.1 Ontwikkelingen in het buitengebied *7*
2.2 Buitengebied in Balans *9*
2.3 De identiteit van het buitengebied *9*
2.4 De vier kernwaarden *9*

3 | LANDSCHAPPELIJKE KERNKWALITEITEN PER DEELGEBIED

3.1 Eigen kwaliteiten *13*
3.2 De deelgebieden *14*
3.3 Het eiland van Weert *14*
3.4 Jong ontginningslandschap *14*
3.5 Beekdal en Es van Leveroy *15*
3.6 Bosgebieden en mozaïeklandschap *15*
3.7 Grootschalige natuurgebieden *15*
3.8 Kanalenkruis *16*
3.9 De afspraken *17*
3.9.1 Inspiratiedocument *17*

4 | DE VISIE

4.1 De opgaven *19*
4.2 Context van de opgaven *20*
4.2.1 Veranderingen *20*
4.2.2 Kans *20*
4.2.3 Herstructurering en sloop *21*
4.2.4 Regionaal platform *21*
4.2.5 Monitoring en indicatoren *21*
4.3 Een gezonde en veilige leefomgeving *22*
4.4 Een oplossing voor de vrijkomende gebouwen *25*
4.5 Perspectiefvolle locaties beschikbaar houden *28*
4.5.1 Agrarische locaties *28*
4.5.2 Bestaande locaties niet-agrarische bedrijven *30*
4.6 Een bijdrage leveren aan de energietransitie *31*
4.7 Een bijdrage leveren aan de klimaatadaptatie *34*
4.8 Versterken van het groene karakter *36*
4.9 Verbeteren van de infrastructuur *38*
4.10 Versterking beleving en gastvrijheid *39*

5 | DE PRAKTIJK

5.1 Inspelen op trends en ontwikkelingen *40*
5.2 Versterken van de omgevingskwaliteit *41*
5.3 Wegwijzer initiatiefnemers *41*
5.4 Ter inspiratie: voorbeelden uit de praktijk *42*
5.4.1 Vier windturbines *42*
5.4.2 Zorgboerderij met bijbehorende functies *43*
5.4.3 Crematorium *43*
5.4.4 Uitbreiding intensieve veehouderij *44*
5.5 Uitvoering *44*

6 | COMMUNICATIE, VOORTZETTING EN BORGING

6.1 Altijd in gesprek blijven *45*
6.2 Met passie en met alle betrokkenen *48*

1 | Waarom een Omgevingsvisie?

1.1 | DOEL OMGEVINGSVISIE

Hoe kunnen we ervoor zorgen dat we de kwaliteit van leven kunnen doorgeven aan volgende generaties? Door permanent en samen zorg te dragen voor een gezonde, veilige en mooie leefomgeving. Hoe doen we dat in een samenleving die hecht aan ruimte voor eigen initiatief, maar die ook veel wetten en regels kent om belangen te beschermen? Hoe zorgen we voor een duidelijke visie, zonder dat alles dichtgetimmerd is? Door een Omgevingsvisie op te stellen die richting geeft aan mogelijke ontwikkelingen. Daar waar dat nodig is.

Het doel van deze Omgevingsvisie is het toewerken naar een buitengebied waar het goed wonen, werken en recreëren is. En dat vergt de komende jaren een forse kwaliteitsslag. Die slag maken we samen met alle betrokken partijen die met veel energie de schouders eronder zetten.

1.2 | VISIE OP KORTE EN LANGE TERMIJN

Deze Omgevingsvisie Buitengebied Nederweert bevat zaken die niet alleen op dit moment van belang zijn maar ook op middellange en lange termijn. Hierin staan twee dimensies beschreven; een laag voor de lange termijn die is gebaseerd op identiteit en waarden van het buitengebied. En een laag voor de korte en middellange termijn die richting geeft aan de maatschappelijke opgaven en ruimte biedt aan passende initiatieven. Zo staan er de komende jaren diverse veranderingen in het landelijk gebied op stapel.

Dit vraagt om een integrale benadering; een aanpak waarbij alle opgaven op het gebied van gezondheid, kwaliteit van de leefomgeving, economische ontwikkeling, duurzaam ondernemen, landbouw, wonen, natuur, milieu en water betrokken worden.

We plannen niet het eindbeeld van de toekomst. Wel bieden we een (ruime) bandbreedte waarbinnen nieuwe plannen en ideeën kunnen bijdragen aan de gestelde doelen.

1.3 | OMGEVINGSWET EN OMGEVINGSPLAN

De nieuwe Omgevingswet, die naar verwachting in 2022 wordt ingevoerd, verplicht provincies en gemeenten in Nederland om een visie op de leefomgeving te ontwikkelen. Met de komst van de Omgevingswet en als gevolg daarvan de Omgevingsvisie hebben we de kans om het zowel beter als eenvoudiger te doen.

Naast de Omgevingsvisie kent de Omgevingswet ook:
- het Omgevingsprogramma: dit is bedoeld voor de uitwerking van de doelen van de Omgevingsvisie.
- het Omgevingsplan: na goedkeuring door de gemeenteraad wordt de visie ook in het Omgevingsplan uitgewerkt voor de juridische verankering. Hierin staat straks wat er wel en niet in de omgeving kan en mag gebeuren. Uw mening en een groot draagvlak is hierbij van groot belang.

De Omgevingsvisie richt zich op initiatieven die niet zomaar passen in het bestemmingsplan en straks het Omgevingsplan. Het gaat dus om meer complexe ruimtelijke ontwikkelingen. De Omgevingsvisie biedt daarbij het kader om dergelijke initiatieven goed te kunnen afwegen.

1.4 | OMGEVINGSVISIE IN DELEN

Uiteindelijk maken we een Omgevingsvisie voor het hele grondgebied van onze gemeente. We geven prioriteit aan het buitengebied omdat daar nu de uitdagingen het grootst zijn en de veranderingen het snelst gaan. Op termijn voegen we de visie op de kernen van de gemeente Nederweert toe. Omdat de inwoners van de kernen natuurlijk ook gebruikers zijn van het buitengebied leggen we in deze Omgevingsvisie wel de relatie met de kernen.

De Omgevingsvisie is een momentopname en ook een dynamisch proces. We hebben verschillende bijeenkomsten georganiseerd die in het teken stonden van de toekomst van het buitengebied. Denk ook aan 'Buitengebied in balans'. Er zijn voorafgaand aan deze visie meningen en ideeën opgehaald en ambities gedeeld. Alle inbreng en uitkomsten van deze en van nog komende inspiratiesessies en workshop komen samen in deze Omgevingsvisie.

Lopende trajecten gaan gewoon door waarbij we blijven afstemmen of de visie past bij het te volgen traject. Samen met diverse partijen in de samenleving zetten we stappen in de gekozen richting en tussentijds houden we de vinger aan de pols. In die zin is deze visie nooit af.

1.5 | STATUS OMGEVINGSVISIE

De Omgevingswet treedt op 1 januari 2022 in werking. Dat betekent dat formeel pas daarna een Omgevingsvisie kan worden vastgesteld.

Artikel 4.10 van de Invoeringswet Omgevingswet geeft echter de mogelijkheid om gebruik te maken van een gelijkstellingsbepaling, onder de voorwaarden dat de visie aan de eisen van de Omgevingswet voldoet. Wij maken gebruik van deze gelijkstellingsbepaling.

1.6 | LEESWIJZER

Hoofdstuk 1 en 2 beschrijven de aanleiding en de voorgeschiedenis van deze visie. En ook wat de identiteit is van het buitengebied van Nederweert. In hoofdstuk 3 leest u over de hoe we de landschappelijke kwaliteit kunnen versterken. Per deelgebied beschrijven we hier wat de kwaliteiten en te versterken punten zijn, wat we willen bereiken en hoe we dat kunnen doen.

Hoofdstuk 4 geeft weer wat de visie is en tegelijk ook wat de opgaven zijn waar we als gemeente voor staan. Door bij te dragen aan deze hoofdopgaven komt ons doel dichterbij. Namelijk een buitengebied waar het goed wonen, werken en recreëren is. Per opgave zijn de ambities uitgewerkt. En hoe we deze ambities kunnen bereiken.

Hoofdstuk 5 geeft aan hoe we bij ontwikkelingswensen met initiatiefnemers willen samenwerken en hoe we tot afwegingen willen komen. Ook vindt u hier voorbeelden van initiatieven die laten zien wat in Nederweert mogelijk en haalbaar is.

In hoofdstuk 6 komt aan de orde hoe we in gesprek willen blijven en willen blijven communiceren over de Omgevingsvisie.

2 | Veranderende tijden, vaste waarden

2.1 | ONTWIKKELINGEN IN HET BUITENGEBIED

Veel ontwikkelingen in de afgelopen jaren hebben het gebruik en de beleving in het buitengebied van Nederweert veranderd. En deze mutaties zullen continueren de komende jaren. Bijvoorbeeld:

- Ontwikkelingen zoals het lage verdienmodel voor veel agrarische ondernemers dat tot gevolg heeft dat zij geen geld over hebben om te investeren. Hierdoor wordt ook de kwaliteit, attractiviteit, leefbaarheid en het voorzieningenniveau bedreigd.
- Daar staat de opgave tegenover dat we de productie van gezond en veilig voedsel door een moderne en krachtige sector willen bewerkstelligen. Dit alles in balans met de gezondheid voor mens en dier. Denk aan het klimaat, lucht- en waterkwaliteit, waterbeheer, biodiversiteit en de kwaliteit van het landschap.
- Ook zien we dat de kwaliteit van het landschap op sommige plekken te wensen overlaat en dat de diversiteit van de aanwezige natuurwaarden vermindert.
- Daarbij laat de stikstofproblematiek zien dat de milieubelasting van de veehouderij op Natura 2000-gebieden moet verminderen.

Kortom, het buitengebied is aan verandering onderhevig en meerdere bedrijven kunnen (of willen) deze slag niet maken. En vanwege financiele (gebrek aan pensioen) of sociale redenen blijven deze ondernemers doorgaan met de traditionele bedrijfsvoering. Daar waar agrarische bedrijven wel (voornemens zijn te) stoppen met hun bedrijfsvoering, komen kansen en locaties vrij voor bedrijven die juist willen groeien.

Impressie buitengebied 2020

Impressie buitengebied 2030

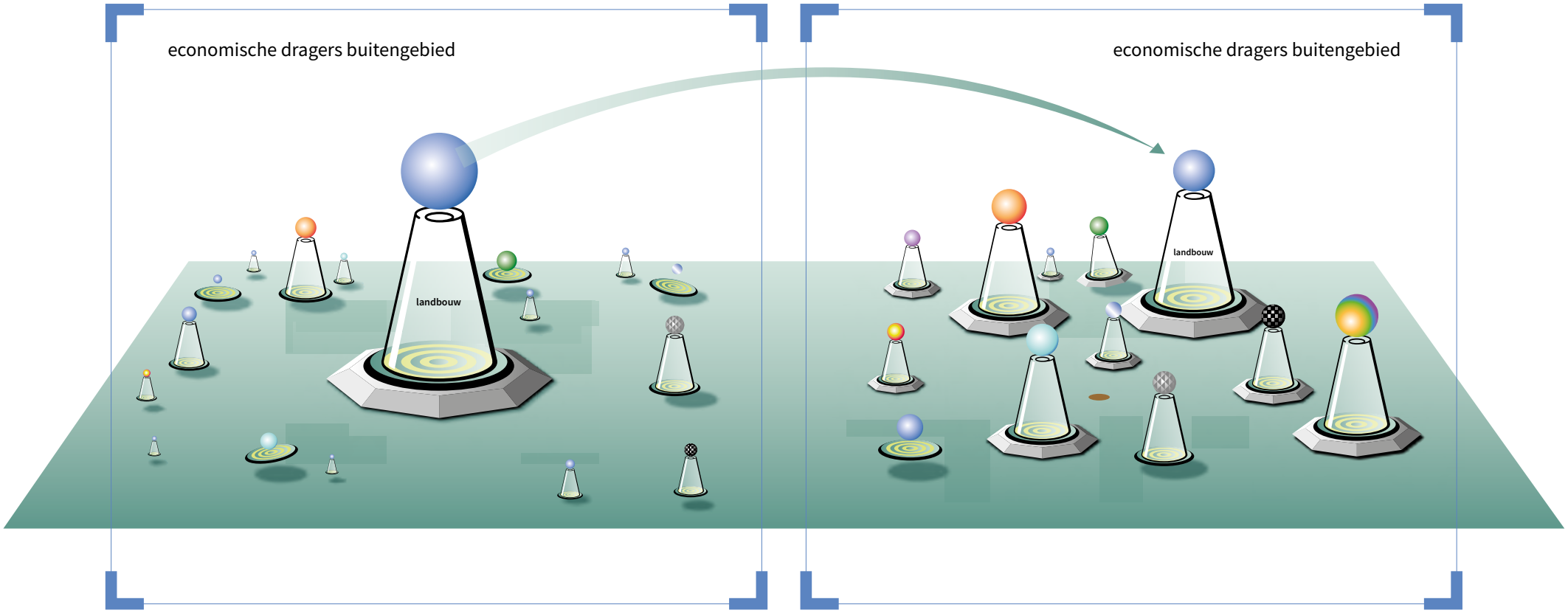

Dit plaatje toont de verandering in het buitengebied.

Er bestaan zorgen over:
- de aantrekkelijkheid van ons buitengebied voor de eigen bewoners, toeristen en recreanten;
- de gevolgen van de agrarische sector (met name veehouderijen) voor de gezondheid van omwonenden;
- het dierenwelzijn in sommige sectoren. Mede daardoor neemt het maatschappelijk draagvlak voor de sector af;
- hoe over te gaan op duurzamere vormen van energieopwekking en energieverbruik;
- de klimaatverandering; een roep om meer ruimte voor water en groen.

Deze zorgen leiden soms tot onderlinge spanningen en wantrouwen. Tussen burgers, natuur- en milieuorganisaties en ondernemers, maar ook richting overheid. Er is behoefte aan nieuwe vormen van gesprek tussen boeren, burgers en overheid.

Met deze Omgevingsvisie komen we gezamenlijk tot oplossingen voor de ingewikkelde vraagstukken die er liggen. De omvorming van het buitengebied is al in volle gang. Er is bij alle betrokken partijen veel energie aanwezig en iedereen zet de schouders eronder om de gewenste kwaliteitsslag in de omgeving te maken.

2.2 | BUITENGEBIED IN BALANS

De Omgevingsvisie bevat ook ervaringen die we sinds 2013 opdoen met het programma ‘Buitengebied in Balans (BIB)’. De slogan van BIB, ‘Samen groots, samen doen!’, geldt nog altijd. Kernwoorden zijn: samenwerking (met diverse partijen in de samenleving), dialoog, maatwerk, kwaliteit en vernieuwing.

Het doel is om samen ervoor te zorgen dat de verwachte veranderingen in het buitengebied tot een flinke kwaliteitsverbetering van de omgeving leiden. Stap voor stap, samen met alle betrokkenen en initiatiefnemers in het buitengebied. Uitwerking van nieuwe initiatieven vindt plaats in de vorm van ‘proeftuinen’.

Deze Omgevingsvisie omarmt het gedachtengoed en de werkwijze van ‘Buitengebied in Balans’. Met altijd de identiteit en waarden van het buitengebied in Nederweert voor ogen: samen, nuchter, open en groen.

2.3 | DE IDENTITEIT VAN HET BUITENGEBIED

In de geest van de Omgevingswet zijn we gesprekken aangegaan in Nederweert over de identiteit van het buitengebied van onze gemeente. We hebben bevraagd, opgehaald en gediscussieerd over het DNA van deze gemeente met het accent op de identiteit van het buitengebied.

De uitkomst van dit vraagstuk, ‘Wat is de huidige identiteit van het buitengebied van Nederweert, het gezamenlijke DNA?’, vormt in feite de basis en biedt houvast bij het bepalen van de richting als het gaat om toekomstige ontwikkelingen in het buitengebied. Deze identiteit bestaat uit:
- vier kernwaarden: groen, open, nuchter en samen (2.4)
- de kernkwaliteiten per landschappelijk deelgebied (hoofdstuk 3).

2.4 | DE VIER KERNWAARDEN

Kernwaarden zijn waardevolle elementen die leidend zijn bij het bepalen van een gezamenlijke richting en visie. Samen zijn we tot vier kernwaarden gekomen, onder andere na:
- gesprekken met de werkgroep Identiteit;
- peilingen tijdens verschillende bijeenkomsten;
- een enquête bij de inwoners;
- gesprekken door en in het kernteam met verschillende betrokken partijen.

Dit heeft geleid tot de volgende vier kernwaarden voor het buitengebied van Nederweert: GROEN, OPEN, NUCHTER en SAMEN.

Deze vier kernwaarden bepalen enerzijds wat er van initiatiefnemers wordt verwacht om de identiteit te versterken, maar anderzijds ook op *welke manier* we dat voor ons zien. Dus ook hoe we als gemeente ons richting initiatiefnemers opstellen.

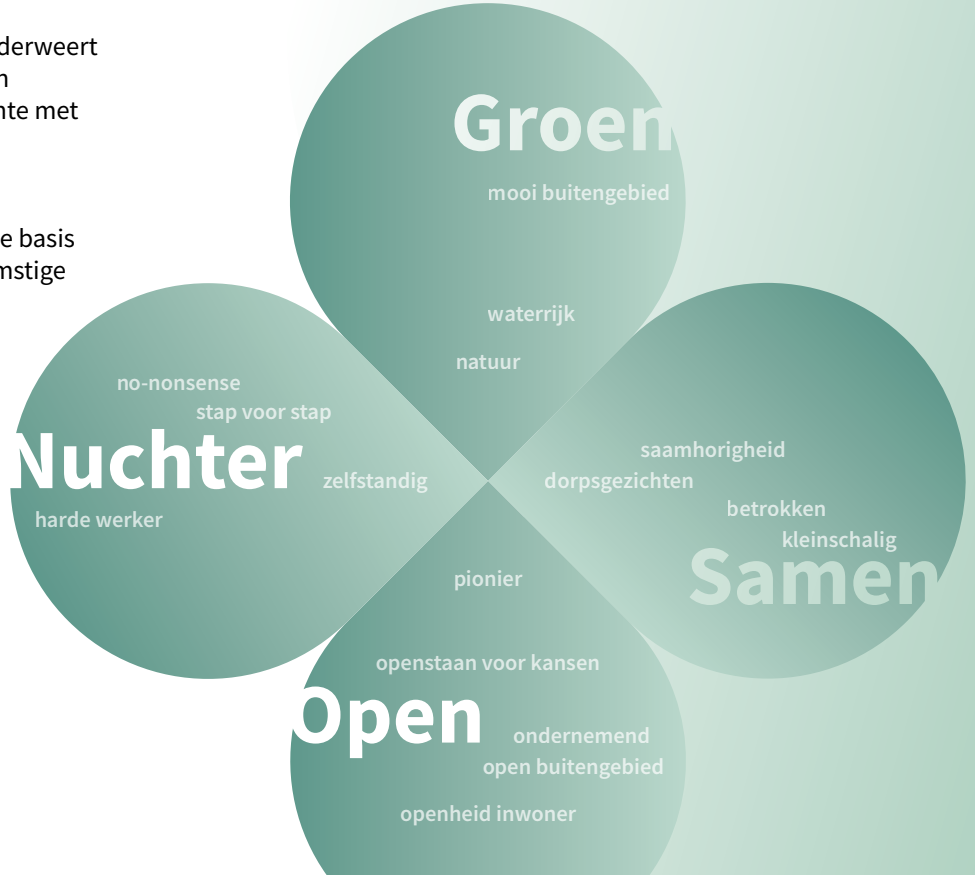

	Wat	Op welke manier
Groen	Elk initiatief moet bijdragen aan de landschappelijke kernkwaliteiten per deelgebied. Het versterken van groenstructuren en het groen inpassen van gebouwen is hier onderdeel van. Zie hiervoor paragraaf 3.3.	Ruimte voor frisse, nieuwe ideeën, innovatie, pionieren, ondernemerschap.
Open	Het gaat hierbij om het behoud van de open landschappen en de aanwezige doorzichten naar het achterliggende landschap. Deze zijn uitgewerkt per deelgebied in paragraaf 3.3.	Openstaan voor vernieuwingen, pionieren, kansen zien en pakken. Op voorhand geen taboes voor nieuwe functies. Maar ook een open houding naar elkaar als mens. Niet problemen centraal stellen, maar oplossingen.
Nuchter	Bij het landschappelijk deelgebied passende, inheemse beplanting. Geen uitbundige bebouwingsstijlen, eerder ingetogen architectuur. Ontwikkelingen passend bij de maat en schaal van Nederweert.	Aanpakken, aan de slag, handen uit de mouwen, concreet maken om stap voor stap de omgevingskwaliteit te versterken.
Samen	Niet alleen kijken naar het eigen initiatief maar ook bezien in hoeverre bijgedragen kan worden aan maatschappelijke opgaven, zoals de energietransitie, en het tegengaan van de klimaatverandering etc.	Samenwerking als must, zoals benoemd in paragraaf 2.2, maar ook samen met de buren, omgevingsdialoog, rekening houden met elkaar. Gemeenschapsgevoel; ons kent ons. Dorps karakter.

Groen

“Als ‘bewaker van de natuurwaarden’ ben ik mijn hele leven al begaan met de natuur. Of het nu gaat om de natuurgebieden zoals Sarsven en de Banen, het Weerterbos of de mede door mij aangelegde bijen- en vlindertuin; ik ben hier vaak te vinden. Wat me bijzonder raakt, is het steeds meer verdwijnen van bloemen, bijen en vlinders. Zij vormen de basis voor een gezond bestaan en een evenwichtig klimaat. Vaak weten mensen niet wat er slecht is aan het maaien van de schuine kanten van bermen en wat er goed is aan het graven van retentiebekken in lagergelegen gebieden. Goede educatie hierover aan jeugd en volwassenen is een must. Er is veel knowhow in Nederweert en samen met de gemeente, de agrariërs én het waterschap kunnen we veel bereiken. Nieuwe ideeën en mooie ontwikkelingen, daar wil ik mij hard voor maken. Zodat het een genot blijft om te leven, wonen, ondernemen en te recreëren in het groen van Nederweert.”

Lei Reemers

Open

"Ik ben een groot voorstander van transparantie en open communiceren. Zowel nu als internetondernemer als voorheen toen ik nog varkenshouder was in het bedrijf dat ik van mijn ouders heb overgenomen. Ik ben een pionier en heb in 2009 de stap gezet in een hele andere wereld. Van 24 uur een agrarisch bedrijf naar 24 uur online nieuws melden. Uiteraard niet van vandaag op morgen. Momenteel zie ik goede ontwikkelingen en kansen voor bedrijven in het open buitengebied. Belangrijk hierbij is dat je als boer je verhaal vertelt. Niet alleen wat je doet, maar ook wie je bent als mens. Het delen van de zorgen en uitdagingen in de agrarische sector zorgt voor draagvlak bij de gemeenschap. In de open gesprekken zit juist de kracht. Plattelands- of agrarische gemeente, Nederweert biedt met haar prachtige natuur en open landschappen ruimte aan zowel het recreëren als het ondernemen. Het is de vraag of we hier een keuze in moeten maken en de nadruk leggen op één speerpunt. Beeldvorming en open communiceren is in ieder geval van groot belang. Het helpt dat de inwoners van de gemeente Nederweert zeer betrokken en open minded zijn."

Harold Kuepers

Nuchter

"Als horecaondernemer ben ik zijdelings betrokken geweest bij gesprekken om samenwerking tussen de agrarische en de toeristische sector te bewerkstelligen. Ikzelf ben 46 jaar, sta altijd open voor alle feiten en omstandigheden van de verschillende kanten en zie eerder kansen dan problemen. Dit typeert de doorsnee inwoner en ondernemer van Nederweert. Ik ben nieuwsgierig en daarbij nuchter; dromen mag maar als je geen geld hebt, zal het hoogstwaarschijnlijk niet lukken. Houd het liever kleinschalig en bekijk stap voor stap de mogelijkheden. Ik mocht ooit meedenken toen de provincie geld beschikbaar had gesteld om tot gezamenlijke toeristische initiatieven te komen. Toen na enkele sessies bleek dat er alleen maar niet-realistische attractieparken werden bedacht zonder aan de gestelde voorwaarden te voldoen, ben ik opgestaan en heb gemeld dat ik beter weer gewoon aan het werk kon gaan. Plannen maken is natuurlijk prima, maar we moeten wel reëel blijven. Deze nuchterheid past ook bij de agrarische sector. Als zowel de boeren als de toeristische sector rekening houden met elkaar dan komt dat ten goede aan de hele gemeenschap van Nederweert. Dan genieten we allemaal van de rust, reinheid en regelmaat die het buitengebied te bieden heeft."

Coen van der Zanden

Samen

“Vanwege mijn jarenlange betrokkenheid en inzet in het verenigingsleven word ik nu, als 67-jarige, nog steeds veel gevraagd om te komen helpen. Vaak bij het (her)opstarten van een organisatie of een thema-activiteit. Ik woon al 45 jaar in Leveroy. Het is een fijne kleinschalige gemeenschap waar mensen voor elkaar opkomen. Niet alleen voor de ouderen, maar ook voor de minder bedeelden, waarbij ieder in zijn/haar waarde wordt gelaten. Het gevaar van een klein dorp is dat families in groepen bij elkaar ‘klitten’ en minder openstaan voor anderen. Maar als je in Leveroy twee personen vraagt om iets te organiseren dan krijgen ze het hele dorp op de been. Natuurlijk moet je af en toe de dialoog aangaan met omwonenden of de gemeente om iets voor elkaar te krijgen. Dit brengt saamhorigheid met zich mee en zorgt ervoor dat de mensen in de dorpen én in het buitengebied van de gemeente Nederweert nóg meer respect hebben voor elkaar. Jong en oud. Als we samen stappen blijven zetten en openstaan voor anderen, komen we nóg meer tot elkaar.”

Annie van Roij

3 | Landschappelijke kernkwaliteiten per deelgebied

3.1 | EIGEN KWALITEITEN

Het buitengebied van Nederweert is afwisselend. Het bestaat uit agrarisch landschap, beekdalen en natuurgebieden. Het agrarische landschap ligt met name rondom de kernen. De natuurgebieden zijn bijna allemaal aangewezen als Natura 2000-gebied. Ze zijn belangrijk voor de bescherming van planten- en diersoorten en hebben een hoge landschappelijke waarde.

De versterking van het landschap in het buitengebied vormt als het ware de overkoepelende opgave waaraan we willen werken. Een waardevol landschap zorgt voor een goede omgeving om te wonen, werken en recreëren. Het levert een bijdrage aan positieve gezondheid, biodiversiteit en daarmee ook aan de identiteit. Het landschap draagt bij aan een goede omgevingskwaliteit die Nederweert mooi, aantrekkelijk en onderscheidend houdt en maakt. Voor mensen om er te wonen en voor bedrijven om zich er te vestigen. Onze basis is dat we dit landschap op orde houden en versterken waar mogelijk.

Zoals eerder is aangegeven, is In het buitengebied veel mogelijk, zolang het de omgevingskwaliteit versterkt. We werken graag aan ontwikkelingen die meerwaarde hebben voor onze leefomgeving. Onder andere in de deelgebieden. Per deelgebied beschrijven we hier:
- wat de kwaliteiten en te versterken punten zijn
- wat we willen bereiken
- hoe we dat willen bereiken.

3.2 | DE DEELGEBIEDEN

Ieder landschappelijk deelgebied heeft eigen kwaliteiten. En ook punten die versterking behoeven. Om de kernkwaliteiten een plaats te geven in de Omgevingsvisie, hebben wij ze ruimtelijk vertaald en gekoppeld aan de deelgebieden die we hebben onderscheiden.

Op basis van de aardkundige ondergrond, de occupatiegeschiedenis en het huidig grondgebruik en landschapsbeeld zijn in het buitengebied van Nederweert de volgende landschappelijke eenheden onderscheiden:

1. Het eiland van Weert
2. Jong ontginningslandschap
3. Beekdal en es van Leveroy
4. Bosgebieden en mozaïeklandschap
5. Grootschalige natuurgebieden

Door in te zoomen op de cultuurhistorie en het landschap van ons buitengebied, zien we karakteristieke deelgebieden. Elk gebied bestaat uit eigen waarden, bestaande kernkwaliteiten en verder te versterken waarden. Deze zijn hieronder aangegeven. Het kanalenkruis is een zeer kenmerkend element voor Nederweert met een grote (potentiële) kwaliteit dat door de verschillende deelgebieden heen loopt.

3.3 | HET EILAND VAN WEERT

Het eiland van Weert is hoger gelegen in het landschap waardoor er van oudsher geboerd werd. Het gebied bestaat uit veel bebouwde erven met agrarische percelen daar tussenin. Er komt een veelheid aan functies voor.

Kernkwaliteiten

- Hoger gelegen gebied omringd door Peel en vennengebied.
- Bebouwing op deze hoger gelegen delen.
- Kleinschalig landschap met variatie in oppervlakten van percelen en agrarische activiteiten.
- Laanbeplanting.
- Erfbeplanting.

Te versterken waarden

- Zachte overgangen tussen kernen en land versterken door ruimte voor groen en laanbeplanting.
- Versterking van groene structuren op erfniveau.
- Kleinschalig en cultuurhistorisch verantwoord ontwikkelen.

3.4 | JONG ONTGINNINGSLANDSCHAP

Dit gebied lag voorheen lager en was daardoor drassig en moerassig. Later is dit gebied ontgonnen voor agrarisch gebruik. Door schaalvergroting in de landbouw werd het zo efficiënt mogelijk verkaveld en gebruikt. Dit zorgt voor rechte grote kavels.

Kernkwaliteiten

- Grote agrarische percelen, planmatig aangelegd.
- Recht wegenpatroon langs ontginningslijnen vanuit de kern Nederweert.
- Incidentele laanbeplanting, waar onderdoor gekeken kan worden.
- Vlak/geëgaliseerd, lager gelegen.
- Openheid met weidse zichten.
- Verspreid liggende bebouwing met incidentele erfbeplanting.

Te versterken waarden

- Productielandschap benadrukken door middel van openheid, grootschaligheid en (ontginnings)richting.
- Aanleggen van brede natuurlijke bermen en akkerranden voor het versterken van de ecologische waarde van het gebied. Wanneer deze voldoende maat hebben om volwaardige natuurlijke lijnen door het landschap te vormen, zijn deze waardevol voor verschillende plant- en diersoorten. Bovendien is het visueel aantrekkelijk.
- Eventueel laanbeplanting langs de ontginningslijnen waar onderdoor gekeken kan worden zodat de openheid blijft.
- Erven voorzien van erfbeplanting, transparantie behouden.

3.5 | BEEKDAL EN ES VAN LEVEROY

Leveroy ligt op een hoger gelegen gebied in het landschap, een zogenoemd esdek. Samen met de Tungelroyse beek die ten zuiden van Leveroy stroomt, vormt het een afwisselend gebied met (kleinschalige) agrarische functies en een natuurlijk beekdal.

Kernkwaliteiten
- Overgang van beekdal met groene structuren naar kleinschalig agrarisch landschap met variatie in oppervlakten van percelen en agrarische activiteiten.
- Beplanting langs de beek. Weinig opgaande vegetatie.
- Bebouwing op de hoger gelegen delen.

Te versterken waarden
- Diversiteit en herkenbaarheid van de ruimtelijke beekdalstructuur.
- Haaks op de beek lopende beplanting met landschapselementen zoals houtwallen, knotbomen, heggen, ruigten en kleine bosjes.
- Versterking van groene structuren op erfniveau.

3.6 | BOSGEBIEDEN EN MOZAÏEKLANDSCHAP

Ten zuiden van de Noordervaart ligt een aantal bossen. Deze bestaan met name uit loofbos. De gronden rondom de bossen worden veelal omringd door bomenlanen en houtwallen. Dit is kenmerkend voor het mozaïeklandschap.

Kernkwaliteiten
- Bospercelen en landschapselementen zoals singels en houtwallen.
- Zandige gronden en soms stuifduinen.
- Afwisseling tussen natte en droge bossen.
- Afwisseling tussen loof- en naaldbos.
- Enkele agrarische percelen.
- Geen tot incidentele bebouwing.

Te versterken waarden
- Afwisseling tussen open (stuifzand en graslanden) en gesloten (bos) gebieden.
- Bestaande stuifgebieden open laten.
- Variatie in loof- en naaldsoorten in verschillende delen zodat een afwisselend bos ontstaat.
- In de randen een afwisselende bosrandzone met zachte overgangen naar het agrarische buitengebied.
- Aanwezige agrarische percelen omzomen met singels en houtwallen.

3.7 | GROOTSCHALIGE NATUURGEBIEDEN

Het buitengebied van Nederweert heeft verschillende en afwisselende natuurgebieden waarvan er een aantal aangemerkt zijn als Natura 2000-gebied.

A. Het Weerterbos
Kernkwaliteiten
- Bospercelen en landschapselementen.
- Zandige gronden en soms stuifduinen.
- Afwisseling tussen natte en droge bossen.
- Afwisseling tussen loof- en naaldbos.
- Enkele agrarische percelen.
- Geen tot incidentele bebouwing.

Te versterken waarden
- Voor dit gebied is het beheerplan Natura 2000 richtinggevend.

B. De Groote Peel
Kernkwaliteiten
- Afwisselend gebied met open wateren, droge heidegebieden struwelen en moerassige delen met veenputten.
- Ondoordringbaar/drassig.
- Geen bebouwing.
- Grote variatie met hoge natuurwaarden.

Te versterken waarden
- Voor dit gebied is het beheerplan Natura 2000 richtinggevend.

C. De Zoom

Kernkwaliteiten

- Afwisselend gebied met open wateren, droge heidegebieden struwelen en moerassige delen met veenputten.
- Ondoordringbaar/drassig.
- Geen bebouwing.
- Grote variatie met hoge natuurwaarden.

Te versterken waarden

- Vernatting, voor het herstel van de natuurlijke hydrologie.
- Strikte scheiding tussen agrarische gronden en natuur.

D. Sarsven en de Banen en omstreken

Kernkwaliteiten

- Verschillende vennen, met eigen autonome karakters qua waterhuishouding, bodem en flora.
- Afwisseling in openheid vanwege vennen, graslanden en bossen.
- Geen bebouwing.
- Hoge natuurwaarden.

Te versterken waarden

- Voor dit gebied is het beheerplan Natura 2000 richtinggevend.

E. Bos

Kernkwaliteiten

- Bospercelen en landschapselementen zoals singels en houtwallen.
- Zandige gronden en soms stuifduinen.
- Afwisseling tussen natte en droge bossen.
- Afwisseling tussen loof- en naaldbos.
- Hoge natuurwaarden.
- Enkele agrarische percelen.
- Geen tot incidentele bebouwing.

Te versterken waarden

- Afwisseling tussen open (stuifzand en graslanden) en gesloten (bos) gebieden.
- Bestaande stuifgebieden open laten.
- Variatie in loof- en naaldsoorten in verschillende delen zodat een afwisselend bos ontstaat.
- In de randen een gedifferentieerde bosrandzone met zachte overgangen naar het agrarische buitengebied.
- Aanwezige agrarische percelen omzomen met singels en houtwallen.

3.8 | KANALENKRUIS

De Zuid-Willemsvaart, de Noordervaart en het kanaal Wessem-Nederweert kruisen elkaar in de gemeente Nederweert. Ze vormen rechte structuren door de andere landschappelijke deelgebieden heen.

Kernkwaliteiten

- Op veel plaatsen flankerende opgaande groenstructuren waardoor de kanalen langgerekte groene verbindingszones vormen.
- Verschil in type en hoeveelheid opgaande groenstructuren langs de kanalen. In sommige delen bestaat de structuur uit eenzelfde soort terwijl ten zuidwesten van Nederweert een afwisseling in soorten is.
- Wegen lopen parallel aan het kanaal. De wegen daarnaast sluiten veelal haaks aan op deze parallelwegen.
- Een dynamische en een verstilde zijde; enerzijds harde wegverbindingen, anderzijds recreatieve verbindingen of zandwegen.

Te versterken waarden

- Lijnvormige structuur versterken en benadrukken in het landschap.
- Cultuurhistorisch verantwoord ontwikkelen, zoals rekening houdend met de oorspronkelijke functie van het kanaal.

3.9 | DE AFSPRAKEN

We gaan en staan voor groen, open, nuchter en samen. Deze kernwaarden zitten voor een groot deel in ons DNA. Dit betekent dat we deze waarden als uitgangspunt nemen bij elke toekomstige ontwikkeling. En dat initiatieven moeten bijdragen aan de te versterken waarden in de deelgebieden.

3.9.1 | INSPIRATIEDOCUMENT

Om de versterking van de kernkwaliteiten van ons landschap zo praktisch mogelijk in te steken en een hulpmiddel te bieden aan initiatiefnemers werken we deze paragraaf verder uit tot een inspirerend document.

Dit inspiratiedocument heeft de volgende doelen:
- het bieden van informatie aan initiatiefnemers van een ruimtelijke ontwikkeling zodat een waardevolle discussie over een initiatief in het landschap goed te voeren is.
- het geven van aanbevelingen die helpen om een initiatief zo goed mogelijk in te passen in het omringende landschap voor wat betreft locatie, vorm en omvang van de bebouwing en de mogelijkheden om het landschap te versterken.

Referentie hiervoor is een sterk vereenvoudigde versie van het handvat voor het nationaal landschap Zuid-Limburg.

http://www.handvatnationaallandschap.nl/handvat-viewer/start

De visie geeft richting aan nieuwe initiatieven zonder daar vooraf een precieze invulling aan te geven. Die invulling is nu nog niet bekend maar de visie geeft hiervoor voldoende ruimte. Initiatieven die bijdragen aan de gestelde doelen, kunnen rekenen op een positieve grondhouding. Op de uitvoering wordt nader ingegaan in hoofdstuk 5.

Waardenkaart

4 | De visie

4.1 | DE OPGAVEN

We werken samen aan een buitengebied waar het goed wonen, werken en recreëren is. Hierbij zoeken we de balans tussen beschermen (veilig, gezond, natuur) en benutten (optimaal gebruik en ontwikkelen van leefomgeving). Hoe vinden we deze balans? Door de focus te leggen op wat we belangrijk vinden voor de verbetering en verduurzaming van Nederweert.

In het doorlopen van het proces hebben we de belangrijkste opgaven voor het buitengebied van Nederweert opgehaald. Door bij te dragen aan deze hoofdopgaven komt ons doel dichterbij.

In dit hoofdstuk beschrijven we iedere opgave afzonderlijk. Steeds volgens een vast stramien, maar ieder thema volgt zijn eigen proces en tempo en kent een ander netwerk. De volgende acht hoofdopgaven zijn benoemd (en de paragraaf waarin de opgave wordt behandeld):

4.3 Een gezonde en veilige leefomgeving.
4.4 Een oplossing voor de vrijkomende gebouwen.
4.5 Beschikbaar houden van perspectiefvolle agrarische locaties.
4.6 Een bijdrage leveren aan de energietransitie.
4.7 Een bijdrage leveren aan de klimaatadaptatie.
4.8 Versterken van het groene karakter.
4.9 Verbeteren van de infrastructuur.
4.10 Versterking beleving en gastvrijheid.

In relatie tot deze hoofdopgaven blijven we in regionaal verband werken aan allerlei projecten en programma's, zoals het project Platteland in Ontwikkeling (PiO) Weerterland, het gebiedsprogramma Noordervaart en het Economisch Actieprogramma Agribusiness Keyport 2020. Deze komen niet expliciet terug in de Omgevingsvisie maar blijven van groot belang bij de geformuleerde opgaven.

4.2 | CONTEXT VAN DE OPGAVEN

Deze Omgevingsvisie komt tot stand in een periode waarin duidelijk is dat grote veranderingen op stapel staan in het buitengebied. Een van de belangrijkste is de tendens en de verwachting dat veel (agrarische) bedrijven (zullen) stoppen. En tegelijkertijd moet er meer ruimte komen voor de energietransitie, klimaatadaptatie en groen en natuur.

4.2.1 | VERANDERINGEN

Het proces van stoppende agrarische bedrijven is gaande. Dat is zichtbaar aan de leegstaande en soms vervallen gebouwen en afbouwende bedrijven waar men duidelijk niet meer investeert in de noodzakelijke vernieuwingen. Leegstand kan leiden tot achteruitgang van het buitengebied en illegale activiteiten aantrekken. Deze verdere ondermijning willen we voorkomen en een halt toeroepen.

Bij de voorbereiding van de Omgevingsvisie maakte de gemeente Nederweert samen met andere betrokken partijen een grove inschatting van alle agrarische bedrijven in het buitengebied: blijvers voor de langere termijn, uitzingers (nog enkele jaren doorgaan en dan stoppen, veelal door gebrek aan een opvolger) en stoppers of al gestopte bedrijven. Bij deze laatste categorie horen ook de bedrijven die onder de stoppersregeling ‘actieplan ammoniak’ vallen en die zich hebben aangemeld bij de ‘warme sanering varkenshouderij’. Het resultaat is als volgt:

- Ontwikkelende bedrijven: 40%
- Bedrijven die ‘het uitzingen’: 10%
- Stoppende of al gestopte bedrijven: 50%

Deze inschatting is gemaakt op basis van ‘expert judgement’ van deskundigen van ons buitengebied en de agrarische sector in het algemeen. Het blijft een subjectief oordeel maar geeft een goed beeld van de verhoudingen. De agrarische sector blijft een belangrijke positie houden in ons buitengebied, maar tegelijkertijd wordt de ‘verwevenheid’ groter. De stikstofproblematiek en de coronacrisis zullen dit beeld alleen maar versterken.

Grote verwevenheid in het buitengebied.

4.2.2 | KANS

Deze constateringen kun je opvatten als een bedreiging maar wij zien het juist als kans! Elke verandering biedt mogelijkheden om een verbetering tot stand te brengen in de kwaliteit van de leefomgeving in het buitengebied.

Stap voor stap kan zo gewerkt worden aan een buitengebied met:

- minder hinder van veehouderijen
- meer begrip voor elkaar
- een aantrekkelijker landschap
- meer groen
- interessante toeristische routes
- meer ruimte voor duurzame energievormen
- meer ruimte voor de opvang van water
- een grote diversiteit aan functies op de vrijkomende locaties.

Natuurlijk behoudt de agrarische sector een belangrijke positie. Het zal nóg beter in balans met de omgeving komen, met een gezonde voedselketen en met zoveel mogelijk gesloten kringlopen. We hebben daarbij geen ‘ideaalplaatje’ voor ogen. Hoe het buitengebied zich ontwikkelt, is namelijk afhankelijk van de kansen die zich aandienen. Als we per kans maar stappen zetten in de gekozen richting.

Om dit te kunnen bereiken, moeten we bij elke ontwikkeling de voorwaarden kunnen stellen om de kwaliteitsslag te maken. Daarbij zetten we zoveel mogelijk in op de sloop van overbodige, vrijkomende gebouwen.

Richtinggevende uitspraak

- Het slopen van overtollige gebouwen is een uitgangspunt bij ruimtelijke ontwikkelingen om de omgevingskwaliteit in het buitengebied te verbeteren. De sloop betreft niet alleen de eigen locatie. Het kan ook gaan om een andere locatie in ons buitengebied. In bijzondere gevallen kan hiervan worden afgeweken als op een andere wijze verbetering van de omgevingskwaliteit kan worden gerealiseerd.

Procesafspraken

- De nadere uitwerking van de sloop wordt opgenomen in het Omgevingsplan.

4.2.3 | HERSTRUCTURERING EN SLOOP

Er is sprake van een hoog aantal stoppende (agrarische) bedrijven en leegkomende (bedrijfs)gebouwen. Hier is een actieve en bredere aanpak nodig, meer dan alleen het verbinden van voorwaarden aan nieuwe initiatieven.

Samen met betrokken partijen, waaronder geldverstrekkers, agrarische adviseurs, makelaars en anderen, zoeken we naar een integrale aanpak van herstructurering. Deze opgave speelt ook in de buurgemeenten, zoals inmiddels het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft onderkend in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Wij haken aan bij regionale en bovenregionale samenwerkingsverbanden die hieraan bijdragen.

4.2.4 | REGIONAAL PLATFORM

Op regionaal verband werken we aan een ‘uitvoeringsagenda vitale landbouw’ door de Stuurgroep Platform Vitale Landbouw. Hier ligt de focus op verschillende programmalijnen die bijdragen aan de vitalisering van de landbouw. De programmalijnen van de stuurgroep zijn:

- Gezonde leefomgeving;
- Innovatie;
- Circulair produceren;
- Samenwerken.

De inzet is vooral gericht op het (op-)zoeken van strategische samenwerking, partijen bij elkaar brengen, kennis en ervaringen uitwisselen en partijen stimuleren om nieuwe concepten of combinaties te vormen. En waar nodig experimenteerruimte in de vorm van proeftuinen te creëren.

De herstructureringsopgave is zodanig groot dat we als gemeente dit niet alleen kunnen oplossen. We maken dan ook dankbaar gebruik van dit regionale platform.

4.2.5 | MONITORING EN INDICATOREN

Bij het werken aan de verschillende opgaven is het noodzakelijk om ook zaken te meten. Niet alleen kwalitatief, maar ook kwantitatief. Dit kan door het monitoren van relevante indicatoren. Dit zijn ondersteunende middelen om zichtbaar te maken of en in hoeverre de ambities en doelen daadwerkelijk worden gerealiseerd. Dat geldt zowel voor de identiteit en kernwaarden (hoofdstuk 2) als de in dit hoofdstuk beschreven opgaven.

Voorbeelden:

- Wordt de leefomgeving gezonder?
- Hoeveel vrijkomende agrarische gebouwen zijn gesloopt?
- Welk aandeel duurzame energie wordt opgewekt?

Het streven is om te komen tot een digitaal model met diverse indicatoren.

In deze Omgevingsvisie is een eerste stap gezet door het benoemen van haalbare indicatoren voor een aantal opgaven, afhankelijk van beschikbaarheid en geschiktheid. De komende jaren breiden we dit verder uit.

Fijnstof- en geuremissie

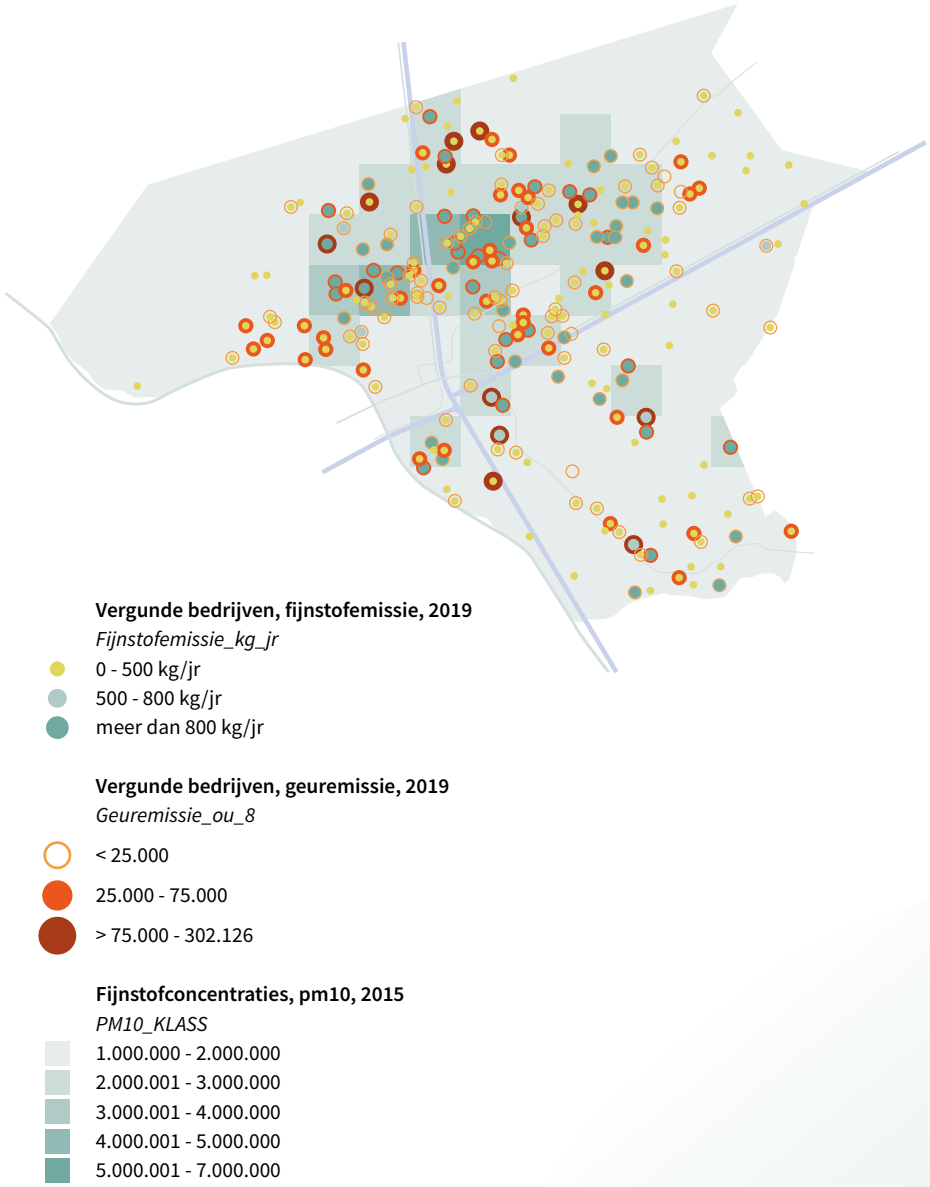

4.3 | EEN GEZONDE EN VEILIGE LEEFOMGEVING

Waarom is het een opgave?

Een gezondheidsbeleid heeft twee kanten:

- gezondheidsbescherming; gericht op een gezonde lucht-, bodem- en waterkwaliteit en een groene en beweegvriendelijke omgeving.
- gezondheidsbevordering; focus op het stimuleren van mensen om er een gezonde leefstijl op na te houden. Naast de eigen verantwoordelijkheid van onze inwoners, is het onze plicht om de gezondheid van onze inwoners te bevorderen.

De grote vermenging van veehouderijen, woningen en andere functies leidt tot problemen rond de kwaliteit van de leefomgeving (zie onderstaand kaartje). De problemen hebben vooral te maken met fijnstof, geur, endotoxinen en misschien nog wel belangrijker: de overlast die mensen in het buitengebied ervaren. Hierdoor is er op sommige plaatsen sprake van onderlinge spanningen en wantrouwen tussen veehouderijbedrijven en omwonenden.

- Op enkele plaatsen overschrijdt men de normen op het gebied van luchtkwaliteit.
- De achtergrondbelasting op het gebied van geurhinder is op sommige locaties zo hoog dat er geen sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.
- De grote vermenging van veehouderijen, woningen en andere functies leidt tot problemen bij herbestemming van vrijkomende locaties.
- Het proces dat leidt tot stoppen met het boerenbedrijf duurt lang en het besluit tot stoppen wordt niet gemakkelijk genomen. Boeren voelen zich vaak niet gehoord, gezien en serieus genomen. Dit heeft effect op de psychische gezondheid van de boeren en hun gezinnen. Soms leeft men net op of onder de armoedegrens en is er sprake van schulden en schaamte.

Om positieve effecten op de leefomgeving te bewerkstelligen, moet het groene karakter van het buitengebied versterkt worden. Bomen en groen zijn positief voor de beleving, kunnen fijnstof (enigszins) afvangen, zorgen voor verkoeling bij hete periodes, versterken de biodiversiteit, zetten aan tot bewegen, etc.

Verwevenheid van woningen en veehouderijen in het buitengebied

WEB-BVB kaart met vergunningen van alle veehouderijen, 31 januari 2018
Bedrijfsgegevens uit het Vestigingsregister Limburg, 1 januari 2017
Woningvoorraadgegevens provincie Limburg, 1 januari 2017

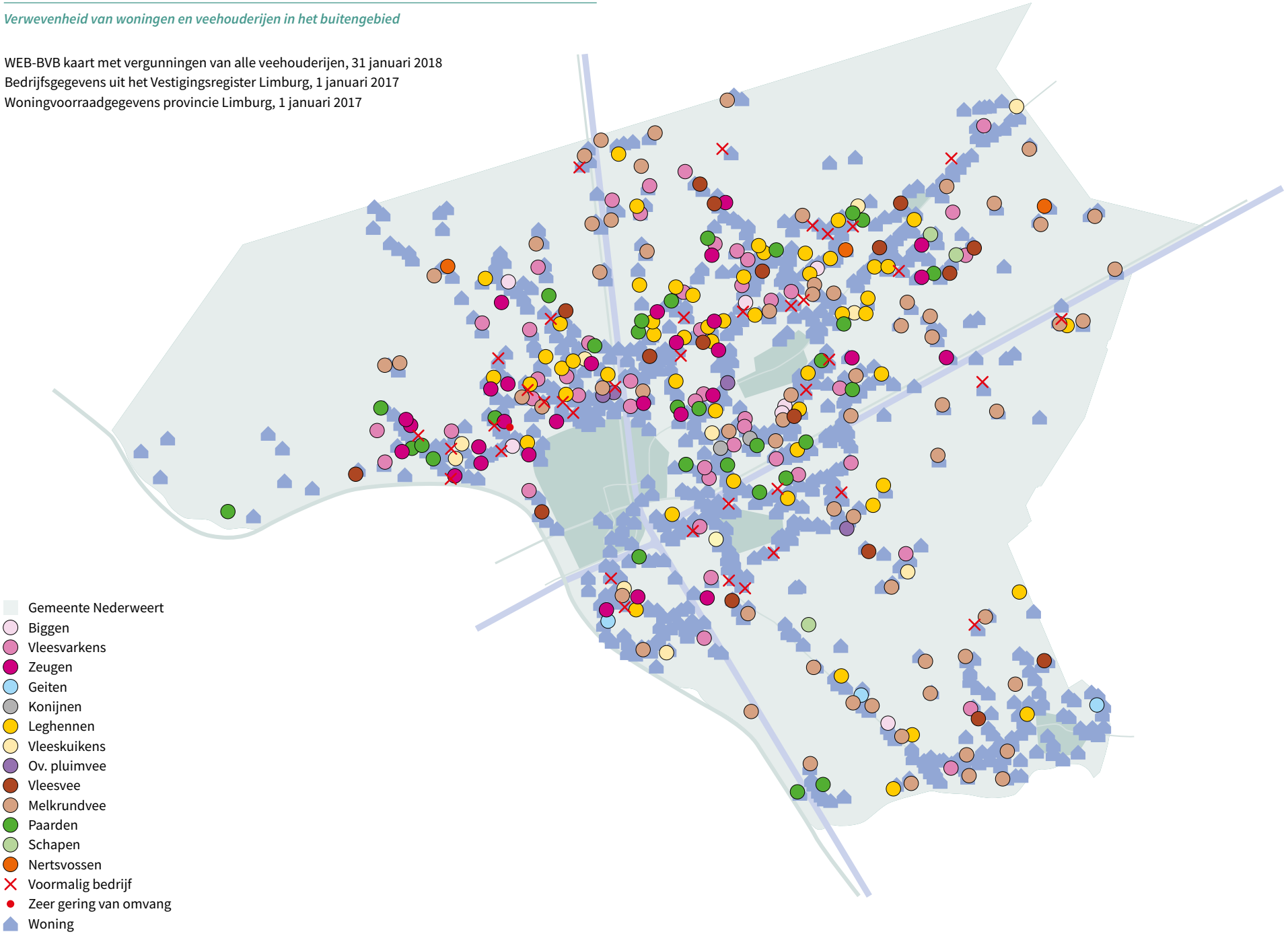

Welke ambitie hebben we?

We omarmen de visie van positieve gezondheid. Dit is een brede benadering van gezondheid waarbij mensen met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven omgaan. Een gezonde leefomgeving is daarin belangrijk.

We streven naar een structurele verbetering van de gezondheidssituatie. Mede daarom hebben we het Schone Lucht Akkoord (SLA) ondertekend. Door ondertekening hebben we ons, samen met de andere partijen die het SLA ondertekend hebben, tot doel gesteld om in 2030 minimaal 50% gezondheidswinst uit binnenlandse bronnen te realiseren ten opzichte van 2016. Met name op het gebied van fijnstof ligt er een stevige opgave. Voor luchtkwaliteit (fijnstof en geur) wordt dit uitgewerkt in een Programma.

Wij vinden het essentieel voor de toekomst van ons buitengebied dat we alle middelen inzetten om overlast van (agrarische) bedrijven en veehouderijen sterk te verminderen en daarmee ook de risico's voor de gezondheid van omwonenden. Ons einddoel is dat men graag in het buitengebied verblijft en zo min mogelijk overlast ervaart. Ieder veehouderijbedrijf zou uiteindelijk een lust voor zijn omgeving moeten zijn. Dat gaat niet van vandaag op morgen, maar stapsgewijs kunnen we dit einddoel bereiken. Wij verwachten dat de veranderingen zoals genoemd in 4.2.1. (veranderingen agrarische sector) zodanig zijn dat de situatie al sterk kan verbeteren.

Veiligheid is ook een onderdeel van een gezonde leefomgeving. Daarom werken we in samenwerking met politie en de veiligheidsregio aan een veilige leefomgeving en signaleren risico's waar dat aan de orde is.

Hoe gaan we de ambitie bereiken?

Richtinggevende uitspraken

- Elke ontwikkeling bij een agrarisch bedrijf moet bijdragen aan de verbetering van de omgevingskwaliteit.
  Gezien de ambities grijpen we elke ontwikkeling aan om de doelen te bereiken. Wat dat in een concreet geval inhoudt, is maatwerk. In het ene geval kan het gaan om een vermindering van de milieubelasting. In een ander geval levert sloop van overtollige bebouwing of landschappelijke inpassing een bijdrage. Rekening houdend met de belangen van omwonenden (omgevingsdialoog) wordt bepaald waar het maatwerk uit bestaat.

- Het voorkomen van nieuwe ongebruikte milieu- en bouwruimte bij agrarische bedrijven.
  Het betreft vergunningen (met betrekking tot bouwen en milieu) die worden verleend na vaststellingsdatum van de Omgevingsvisie buitengebied. Deze vergunningen moeten binnen één jaar na het 'onherroepelijk worden', gerealiseerd zijn. Is dit niet het geval dan kunnen deze vergunningen worden ingetrokken. Dit betekent dat deze locaties met niet-gerealiseerde vergunningen in het Omgevingsplan worden weg bestemd.

- Waarborgen veilige leefomgeving.
  Bij initiatieven beoordelen we of er risicobronnen in de omgeving aanwezig zijn, hoe veiligheidsrisico's kunnen worden beperkt en of snel en effectief optreden van de hulpdiensten mogelijk is. In de 'Wegwijzer initiatiefnemers' in paragraaf 5.3 is dit als waarborg opgenomen.

Procesafspraken

- Maken Omgevingsprogramma luchtkwaliteit (fijnstof en geur).
  Via een nadere uitwerking van het Programma onderzoeken we op welke wijze de ambitie van 50% gezondheidswinst in 2030 het beste kan worden gerealiseerd. Op basis hiervan kunnen we alsnog kiezen voor een (verdere) aanscherping van de milieunormen.

  In het programma wordt, met oog voor economische belangen, een mix van maatregelen uitgewerkt. Hierbij kan worden gedacht aan:
  - een sloopregeling
  - het intrekken van vergunningen
  - ruimte voor nieuwe initiatieven
  - de best beschikbare technieken
  - financiën
  - het actualiseren van vergunningen

- Knelpuntgerichte aanpak fijnstof.
  We richten ons op het oplossen van de bestaande fijnstof knelpunten. Dit is een verplicht onderdeel van het omgevingsprogramma luchtkwaliteit. Op enkele locaties worden de landelijke normen overschreden. Deze zijn aangewezen als 'knelpuntbedrijf' in het Nationaal Samenwerkingsverband Luchtkwaliteit (NSL). Dit verplichte onderdeel van het omgevingsprogramma wordt opgesteld in nauw overleg met de betreffende ondernemers en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW).

- Participeren in pilot Landbouw Schone Lucht Akkoord (SLA).
  Door de ondertekening van SLA participeren we in de pilot Landbouw. Hierdoor kunnen we meedenken over mogelijkheden om de fijnstof emissies uit de landbouw op een redelijke manier terug te dringen. Vanzelfsprekend betrekken we de sector daarbij.

- Proeftuin positieve gezondheid gericht op jongeren.
  In het kader van positieve gezondheid stimuleren we gezond gedrag en zorgen we dat dit een makkelijke keuze is. Ook richten we ons op de zelf- en samenredzaamheid. Daarvoor starten we de proeftuin positieve gezondheid. Deze proeftuin richt zich op jongeren door een lesprogramma aan te bieden aan leerlingen op het Citaverde College en door activiteiten te organiseren bij de drie afdelingen Jong Nederland en Scouting Nederweert.

- Betrekken sociaal domein.
  We betrekken het sociaal domein bij ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving, daar waar dat relevant is. Hiermee wordt de zelf- en samenredzaamheid versterkt en daarmee dus ook de positieve leefomgeving.

Wie doet wat?

Voor de bijdragen aan de omgevingskwaliteit zijn de agrarische ondernemers aan zet. Vanzelfsprekend ondersteunt de gemeente hier graag bij. Voor het intrekken van de vergunningen neemt de gemeente het initiatief.
De gemeente heeft een aantal jaren geleden al de verantwoordelijkheid genomen door oprichting van het platform ‘Gezonde veehouderij in een gezonde leefomgeving’. We bekijken of we hieraan gevolg kunnen geven door een platform op te richten dat ons ondersteunt bij de monitoring van de gezondheidssituatie. Daarin is de beleving en het gesprek met de inwoners en ondernemers belangrijk.
Voor de procesafspraken neemt de gemeente het initiatief.

Hoe bewaken we de voortgang (monitoring)?

- We brengen de consequenties van de autonome ontwikkeling van het stoppen van agrarische bedrijven voor de milieukwaliteit in het buitengebied in beeld. Met name het effect van het intrekken van de vergunning op de achtergrondconcentraties wordt bij iedere evaluatie in beeld gebracht.
- Met betrekking tot endotoxinen komt binnenkort een rekenmodel beschikbaar om endotoxinenconcentraties te berekenen. Zodra het rekenmodel beschikbaar komt, zullen we de actuele situatie in beeld brengen en gaan we overwegen om een beleidskader ten aanzien van endotoxinen te introduceren.

4.4 | EEN OPLOSSING VOOR DE VRIJKOMENDE GEBOUWEN

Leegstand Midden-Limburg.

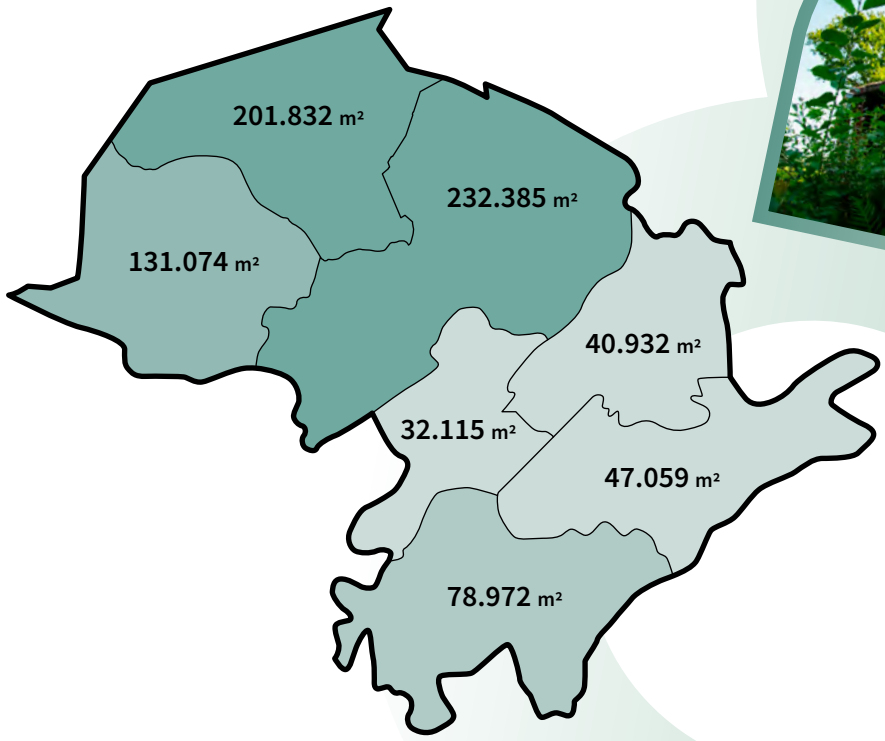

Waarom is het een opgave?

De afgelopen jaren zijn al veel agrarische bedrijven gestopt met hun bedrijfsvoering. Redenen zijn onder andere marktomstandigheden, matige inkomensperspectieven, geen opvolger, hoge eisen vanuit regelgeving (vooral milieueisen), gebrek aan financiële middelen voor noodzakelijke investeringen en dergelijke. Ook de samenleving stelt steeds meer eisen in termen van gezondheid, dierwelzijn en duurzaamheid. Dit alles vergt investeringen.
Ook zijn op de bestaande locaties soms niet de mogelijkheden voor de noodzakelijke aanpassingen door gebrek aan (milieu)ruimte. Verplaatsing is vaak lastig waardoor stoppen wordt overwogen.

Op basis van onderzoek is berekend dat er tot 2030 in de regio Midden-Limburg maar liefst ruim 760.000 m^2 aan agrarisch vastgoed vrijkomt, waarvan ruim 200.000 m^2 in Nederweert. Dit beeld is bevestigd door een rondgang in ons buitengebied (zie paragraaf 5.1).

Leegstaande gebouwen kunnen tot 'verrommeling' van het landschap leiden met soms illegale activiteiten en/of ondermijnende activiteiten tot gevolg. Dit is ongewenst en moet worden voorkomen.

Welke ambitie hebben we?

Het aantal stoppende agrarische bedrijven en de toenemende leegstand van voormalig agrarische gebouwen lossen we niet alleen op door nieuwe functies in vrijkomende gebouwen mogelijk te maken.

We hebben beleid nodig dat naast het toestaan van nieuwe functies vooral is gericht op het slopen van overbodige bebouwing. Daarbij zetten we op geschikte locaties met voldoende milieuruimte in op agrarisch hergebruik.

Onze ambitie is om de uitdaging rond de vrijkomende gebouwen te gebruiken voor een forse kwaliteitsslag in ons buitengebied en het bieden van ruimte aan de blijvende agrarische bedrijven.

Hoe gaan we de ambitie bereiken?

Richtinggevende uitspraken

- Ruimere mogelijkheden voor hergebruik.

  We bieden ruime mogelijkheden voor hergebruik van vrijkomende (agrarische) gebouwen. We letten hierbij op de omvang van vrijkomende bebouwing en het behoud van economische vitaliteit. De mogelijkheden zijn vooral bedoeld als verdienmodel voor het realiseren van sloop van overtollige gebouwen.

  We maken geen (uitputtende) lijst van mogelijkheden. Daarmee bieden we ruimte aan innovatieve ideeën. Wel moet elk initiatief aan voorwaarden voldoen. Deze randvoorwaarden zijn beschreven in de wegwijzer initiatiefnemers (paragraaf 5.3).

- We willen geen ruimte bieden aan:
  - reguliere detailhandel zonder meerwaarde voor het buitengebied;
  - bedrijven die veel verkeer aantrekken, met name logistieke bedrijven;
  - bedrijven die veel milieuhinder veroorzaken. Milieucategorie 3.2 en hoger wordt niet toegestaan.

Diverse functies mogelijk

We zien mogelijkheden voor allerlei bedrijfsfuncties, zolang de omvang passend is in het buitengebied; het moet niet de uitstraling van een bedrijventerrein krijgen. Daarnaast zien we volop kansen voor functies op het gebied van recreatie, toerisme, horeca en zorg.
Ook kan gedacht worden aan huisvesting van internationale werknemers als zelfstandige functie. Hierbij sluiten we aan bij het nieuwe beleid dat op 26 mei 2020 door de gemeenteraad is vastgesteld.
De omslag naar duurzame energievormen biedt ook goede kansen voor herontwikkeling van een voormalig agrarisch erf.

Omvang erf
Om de kwaliteit van het buitengebied te versterken, mag het initiatief niet groter worden dan het bestaande erf (waarmee we bedoelen: gebouwen, erf(verharding) en tuin). Het heeft echter de voorkeur dat de omvang van het erf wordt verkleind. Als daarvan sprake is, telt dit mee als kwaliteitswinst. Bij bestaande, grote erven vormt een nieuwe omvang van het erf van 5.000 m^2 in beginsel de bovengrens. Alleen als er sprake is van een aanzienlijke versterking van de omgevingskwaliteit, kan een groter erf worden overwogen. En te allen tijde is een zorgvuldige landschappelijke inpassing een basisvoorwaarde.

Woningen alleen in bijzondere gevallen
Het actuele regionale woonbeleid, vastgelegd in de Structuurvisie Wonen Midden-Limburg 2018 t/m 2021, biedt geen mogelijkheden voor het aanpassen van vrijkomende agrarische bebouwing naar woonfuncties. Toch sluiten we deze mogelijkheid op voorhand niet volledig uit. In uitzonderlijke gevallen overwegen we of extra bouwcontingent ingezet kan worden voor bijzondere woonvormen waaraan behoefte bestaat. Zoals bijvoorbeeld wonen in combinatie met zorg. Voorwaarde is dat het leidt tot sloop van gebouwen en het intrekken van een vergunning op strategische locaties waardoor kwaliteitswinst (milieu, RO) worden geboekt en een integrale oplossing voor meerdere knelpunten kan worden gekomen.

– Sloop van overtollige gebouwen is een uitgangspunt bij hergebruik.
Om gebruik te maken van de ruime mogelijkheden voor hergebruik moet er per saldo sprake zijn van sloop van bebouwing in het buitengebied. Hergebruik en vervangende nieuwbouw is toegestaan, op voorwaarde dat er uiteindelijk sprake is van een vermindering van de hoeveelheid bebouwing. De sloop betreft niet alleen de eigen locatie. Het kan ook gaan om een andere locatie in ons buitengebied. In bijzondere gevallen kan hiervan worden afgeweken als op een andere wijze verbetering van de omgevingskwaliteit kan worden gerealiseerd.

– Situering bouwvlak niet bepalend.
De mogelijkheden voor herontwikkeling zijn in het bestemmingsplan beperkt tot aangegeven bouwvlakken. Die beperking laten we los in het belang van een kwaliteitsslag. Niet de vorm van het bouwvlak is bepalend, maar de mate waarin de omgevingskwaliteit versterkt kan worden. Het geheel moet wel een omvang en uitstraling hebben dat in grote lijnen overeenkomt met de omvang van een agrarisch erf.
Ook het verplaatsen van een bouwvlak naar een betere locatie is bespreekbaar (sloop oude locatie en nieuwbouw op een locatie elders in de gemeente), mits de omgevingskwaliteit maar versterkt wordt.

– Onderscheid in deelgebieden vervalt.
In het huidige beleid zijn er verschillende deelgebieden met andere mogelijkheden voor hergebruik, zoals het landbouwontwikkelingsgebied en de bebouwingsconcentraties. Die indeling laten we vervallen en wordt vervangen door voorwaarden waaraan moet worden voldaan. Deze zijn uitgewerkt in de wegwijzer initiatiefnemers (paragraaf 5.3). Op basis daarvan kan per geval een afweging worden gemaakt en bieden we maatwerk.

– Koppeling bedrijfswoning en bedrijfsgebouwen blijft gehandhaafd bij hergebruik.
Deze uitspraak is belangrijk om te voorkomen dat de woning en de bedrijfsgebouwen worden opgesplitst, waardoor er een plattelandswoning ontstaat. Opsplitsing leidt tot wederzijdse overlast en roept de vraag weer op naar huisvesting voor de ondernemer.

Procesafspraken
– Niet van toepassing.

Wie doet wat?
We constateren dat de vrijkomende gebouwen een uitdaging is waarvoor eigenlijk geen probleemeigenaar is. Als gemeente zien we de rol van procesregisseur, in het faciliteren van passende initiatieven.

Hoe bewaken we de voortgang (monitoring)?
We zetten een registratiesysteem op van behandelde initiatieven en waarom deze wel of niet zijn doorgegaan. Ook houden we bij waaruit de kwalitatieve bijdrage heeft bestaan, met name de hoeveelheid bebouwing die per saldo is gesloopt.

4.5 | PERSPECTIEFVOLLE LOCATIES BESCHIKBAAR HOUDEN

We maken hier onderscheid tussen agrarische en niet-agrarische locaties.

4.5.1 | AGRARISCHE LOCATIES

Waarom is het een opgave?
Het buitengebied kent een mix van functies. De agrarische sector wordt steeds meer divers. Door de grote hoeveelheid vrijkomende gebouwen wordt deze mix groter. Het is van belang dat de blijvende agrarische bedrijven voldoende ruimte houden om zich te kunnen ontwikkelen.
Agrarische ondernemers zoeken daarnaast naar onderscheidende bedrijfsconcepten en specialiseren en differentiëren zich steeds meer (onder andere door verbreding, verdieping, nevenactiviteit of met een tweede baan).

Ook is er een toename aan concepten voor nieuwe energievormen, zoals energieplantages, biomassakachels en gebruik van restwarmte.

De laatste jaren zien we dat ondernemers bestaande bedrijven opkopen en daar een deel van hun productie vestigen. Zo zijn meerdere bedrijven ontstaan die over meerdere locaties beschikken. De vrijkomende erven bieden kansen voor de blijvers om een locatie toe te voegen aan hun bedrijfsvoering. Op basis van de rondgang in ons buitengebied hebben we geconstateerd dat hier vooral kansen liggen in sommige delen van het open ontginningsgebied, onder andere rond Kruisvennen, Vlakwater/Leveroy, tussen de Booldersdijk en de A2.
Een gevolg van het toevoegen van een vrijkomende locatie aan het bedrijf is dat er op meerdere locaties veel bedrijfswoningen niet meer als zodanig in gebruik zijn. Soms zijn ze in gebruik voor de huisvesting van arbeidsmigranten of is het gebruik onduidelijk. Gelet op de milieusituatie ter plaatse is een bestemming als plattelandswoning vaak niet mogelijk. Hierdoor is hergebruik of verkoop van deze woningen lastig.

Door de uitspraak van de Raad van State over het Programma Aanpak Stikstof is duidelijk geworden dat het verkrijgen van een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming veel ingewikkelder is geworden. Hiervoor heeft de provincie beleidsregels uitgewerkt. Duidelijk is wel dat de vergunningen van stoppende bedrijven waardevol kunnen zijn/worden voor bedrijven op perspectiefvolle locaties. Veel zaken rond het stikstofbeleid zijn echter nog onduidelijk.

Welke ambitie hebben we?

We willen ruimte bieden aan de blijvers op perspectiefvolle locaties en met onderscheidende bedrijfsconcepten. Het gaat daarbij niet alleen om schaalvergroting, maar ook om verbreding van activiteiten met een niet-agrarische tak, zoals een camping, natuurbeheer, bedrijfsexcursies, wandelroutes, kinderopvang, huisverkoop of zorg. Ook komen er steeds meer concepten voor nieuwe energievormen, zoals energieplantages, biomassakachels en gebruik van restwarmte. Dergelijke nevenactiviteiten kunnen bijdragen aan het maatschappelijk draagvlak voor landbouw.

De productie van gezond en veilig voedsel is ons uitgangspunt, geproduceerd door een innovatieve en economisch krachtige agrarische sector. Daarbij moet de voedselproductie meer in balans komen met gezondheid, klimaat, lucht- en waterkwaliteit, waterbeheer, biodiversiteit en kwaliteit van het landschap. We streven naar meer denken en doen in kringlopen (circulaire economie): er liggen toenemende kansen in de ontwikkeling van nieuwe kringloopconcepten voor onder andere energie, water en reststromen.

Hoe gaan we de ambitie bereiken?

Richtinggevende uitspraken

- We maken per saldo geen nieuwe agrarische bedrijfslocaties mogelijk in het buitengebied.

  Er komen voldoende locaties vrij voor agrarische herontwikkeling. Voor agrarische bedrijven zijn geen nieuwe locaties nodig. In de praktijk is er al een ontwikkeling gaande waarin agrarische bedrijven kiezen voor meerdere locaties. We gaan dus niet meer uit van het aanwijzen van een agrarisch vestigingsgebied of landbouwontwikkelingsgebied of iets dergelijks.
  Bewust hebben we ‘per saldo’ geformuleerd. We staan open voor nieuwe bedrijfslocaties als elders een agrarische bedrijfslocatie wordt beëindigd. Beëindiging betekent in ieder geval het slopen van overtollige bebouwing en het verwijderen van de bedrijfsbestemming. Het betreft in alle gevallen maatwerk. Agrarische bedrijfslocaties zijn er in kleine tot grote omvang. Afhankelijk van het initiatief kan worden gezocht naar de schoen die past. Een nieuwe locatie dient altijd een versterking van de omgevingskwaliteit te betekenen. Denk bijvoorbeeld aan het verplaatsen van een agrarisch bedrijf naar een locatie met meer milieuruimte. Of het omvormen van een vrij gelegen burgerwoning locatie tot een paardenhouderij, waar tegenover staat dat een varkenshouderij dichtbij burgerwoningen verdwijnt.

- We faciliteren de blijvers op perspectiefvolle locaties via maatwerk.

  Op geschikte, perspectiefvolle locaties faciliteren we ondernemers via maatwerk om zich verder te ontwikkelen. Welke locaties dat zijn, gaan we niet vastleggen. In het buitengebied is sprake van snel wisselende omstandigheden. Toekomstmogelijkheden wijzigen door veranderende omstandigheden. Wat op de ene plek perspectiefvol is, kan dat op een andere plek niet zijn. Datzelfde geldt voor verschillende type agrarische bedrijven.
  We verwachten dat de agrarische sectoren zelf prima in staat zijn om deze locaties te vinden. Op voorhand sluiten we daarbij geen locaties uit, mits er per saldo maar sprake is van versterking van de omgevingskwaliteit.

  Maatwerk betekent:
  - We gebruiken de innovatiekracht van het agrarische bedrijfsleven om de kwaliteitsslag te maken. We staan open voor experimenten, op voorwaarde dat deze de kans bieden op een kwaliteitsslag.
  - We stimuleren het gebruik van verbeterde staltechnieken die een verbetering betekenen voor de uitstoot van geur en fijnstof en die een vermindering van de gezondheidsrisico’s met zich meebrengen. Ook al zijn deze systemen landelijk nog niet erkend, dan staan we hier open voor, op voorwaarde dat de ondernemer ons aan de hand van onderzoek heeft overtuigd van bovengenoemde verbeteringen.
  - Mede aan de hand van de omgevingsdialoog maakt een ondernemer inzichtelijk in hoeverre de overlast voor de omgeving aanvaardbaar blijft.
  - We staan open voor innovatieve bedrijfsontwikkelingen, mits deze bijdragen aan de verbetering van de omgevingskwaliteit.
  - We bieden ruimte aan verbreding van de agrarische activiteiten op het gebied van verwerking van agrarische producten, circulaire landbouw en verduurzaming.
  - Het landschap ter plaatse wordt versterkt door sloop van overtollige gebouwen en een zorgvuldige landschappelijke inpassing.
  - De maximale omvang van het agrarisch bedrijf ligt niet op voorhand vast.

- Nevenactiviteiten moeten onderdeel zijn van het totale bedrijfsconcept.

  We willen voorkomen dat een nevenactiviteit een afzonderlijk bedrijf gaat worden met weer eigen ruimteclaims. De nevenactiviteit moet daarom door de ondernemer zelf worden geëxploiteerd. Er mag geen sprake zijn van een afzonderlijk bedrijf.

– Bouwen met voorwaarden.
  Zoals in paragraaf 3.9 is aangegeven, zetten we de versterking van de omgevingskwaliteit centraal. Daar hoort bij dat we de mogelijkheid moeten hebben om nadere voorwaarden te stellen.
  Dat betekent dat we bouwen alleen toestaan onder nadere voorwaarden. Dat geldt dan ook voor de agrarische bedrijven, in tegenstelling tot hoe het nu geregeld is. Onder de slogan: 'ontwikkelingsruimte moet je verdienen', zorgen de voorwaarden voor de versterking van de omgevingskwaliteit. Het sloopprincipe zoals genoemd in 4.2 is hier ook van toepassing. Hierdoor kan elke ontwikkeling worden aangegrepen om stappen in de goede richting te zetten ten aanzien van gezondheid en de landschappelijke kwaliteit. Over de voorwaarden dient een ondernemer vooraf overleg met de omwonenden te hebben gepleegd (omgevingsdialoog). Hoe dit voorwaardelijke systeem eruit komt te zien, werken we uit in het Omgevingsplan.

– Beleid aanvaardbaar woon- en leefklimaat plattelandswoningen uitgangspunt.
  In mei 2020 heeft het College van B&W het 'Beleid aanvaardbaar woon- en leefklimaat plattelandswoningen' vastgesteld. Daarin is het toetsingskader opgenomen voor het toestaan van het gebruik van een agrarische bedrijfswoning als burgerwoning (plattelandswoning). Hierbij zijn concrete en strenge voorwaarden met betrekking tot het woon- en leefklimaat opgenomen om een gezonde leefomgeving te waarborgen. De voorwaarden leiden ertoe dat lang niet alle bedrijfswoningen een plattelandswoning kunnen worden. De agrariër zal dan moeten afwegen of de milieusituatie kan worden verbeterd om alsnog te voldoen aan de eisen of dat een ander gebruik dan bewoning een betere optie is dan wel het slopen van de bedrijfswoning.
  Als een bewoner de eigen woning wil slopen en op een betere plaats herbouwen, werken we daar onder voorwaarden aan mee.
  Tegen nieuwe situaties van strijdige bewoning wordt handhavend opgetreden.

Procesafspraken
– Niet van toepassing.

Wie doet wat?
– De agrarische sector is aan zet. De gemeente stelt zich faciliterend op.
– Resultaten van innovaties zijn onzeker, daarom vinden we een zorgvuldige dialoog in deze situaties cruciaal. Het initiatief ligt hiervoor bij de ondernemer. De gemeente kan ondersteunen en samen optrekken waar dat nodig en gewenst is.
– We stellen ons positief op in situaties van innovatie en experimenteren, waarin we overtuigd zijn van een toegevoegde waarde voor de omgevingskwaliteit.
– Om nieuwe gevallen van strijdige bewoning van bedrijfswoningen te voorkomen, wordt de handhaving geïntensiveerd.

Hoe bewaken we de voortgang (monitoring)
– We volgen de vergunningverlening onderdeel milieu en de vergunningen Wet natuurbescherming.
– We volgen de CBS-cijfers.
– We evalueren periodiek de proeftuinen.

4.5.2 | BESTAANDE LOCATIES NIET-AGRARISCHE BEDRIJVEN

Waarom is het een opgave?
Regelmatig krijgen we het verzoek van bestaande niet-agrarische bedrijven in het buitengebied om verder door te groeien. Tot op heden is hiermee terughoudend omgegaan, omdat doorgroei in beginsel zou moeten plaatsvinden op een bedrijfsterrein. Dergelijke uitbreidingen kunnen ons echter ook helpen in de gewenste verbetering van de omgevingskwaliteit: sloop van overtollige gebouwen en andere opgaven.

Welke ambitie hebben we?

We staan open voor uitbreidingen van bestaande (legaal aanwezige) niet-agrarische functies in het buitengebied zolang deze bijdragen aan de versterking van de omgevingskwaliteit. Met name als dit kan bijdragen aan de sloop van overtollige gebouwen elders, zou er sprake kunnen zijn van 'per saldo kwaliteitswinst'. Omdat het meestal gaat om bedrijven die niet aan het buitengebied zijn gebonden, wordt dan een forse extra inspanning voor wat betreft sloopt geëist en hogere eisen aan de overige onderdelen van de versterking van de omgevingskwaliteit. En natuurlijk is daarbij een goede landschappelijke inpassing een basisvoorwaarde evenals het voorkomen van hinder voor omwonenden.
De maximale omvang van een dergelijk bedrijf leggen we niet op voorhand vast. Het primaire uitgangspunt is of er sprake kan zijn van een forse kwaliteitsverbetering. Vanzelfsprekend moet er wel een redelijke verhouding bestaan van de uitbreiding ten opzichte van de bestaande situatie (bijvoorbeeld geen 100% vergroting).

Hoe gaan we de ambitie bereiken?

Richtinggevende uitspraken

– Ruimte voor uitbreiding van bestaande niet-agrarische functies.
  Bestaande niet-agrarische functies kunnen uitbreiden, mits er per saldo sprake is van een aanzienlijke versterking van de omgevingskwaliteit. Het sloopprincipe zoals genoemd in 4.2 is hier ook van toepassing.

Procesafspraken

– Niet van toepassing.

Wie doet wat?

De gemeente stelt zich faciliterend op. Het is aan initiatiefnemers om ons te overtuigen van het realiseren van een aanzienlijke versterking van de omgevingskwaliteit.

Hoe bewaken we de voortgang (monitoring)?

We beoordelen in hoeverre deze mogelijkheid bijdraagt aan de gewenste kwaliteitsverbetering van ons buitengebied, met name in termen van sloop van gebouwen.

4.6 | EEN BIJDRAGE LEVEREN AAN DE ENERGIETRANSITIE

Waarom is het een opgave?

Onze maatschappij is nog vrijwel geheel afhankelijk van fossiele brandstoffen, zoals olie, gas en kolen. Behalve dat ze schaars worden, brengen ze ook heel veel schade toe aan onze aarde en wordt het steeds duurder om ze te winnen, in verhouding tot wat het oplevert. Dit moet anders. Dat is ook vastgelegd in het Klimaatakkoord van Parijs uit 2015. Aan de hand van dit akkoord wordt mondiaal ingezet op duurzame energie. De doelstelling is om in 2030 bijna de helft (49%) minder broeikasgassen uit te stoten dan in 1990. Elk land moet eigen, nationale maatregelen nemen om het wereldwijd afgesproken doel te halen. In Nederland is dit vastgelegd in het Klimaatakkoord (2019). Zo is de ambitie om in 2030 70% van de elektriciteit op te wekken vanuit hernieuwbare bronnen en moeten 1,5 miljoen woningen aardgasvrij zijn. Op regionaal niveau wordt via een Regionale Energiestrategie (RES) in kaart gebracht waar de opwek van grootschalige hernieuwbare energie mogelijk en wenselijk is. Primair ligt de focus daarbij op zon en wind, omdat daarvoor ook de technische mogelijkheden zijn in de vorm van bijvoorbeeld windturbines en zonne-energie.

In het kader van de RES is berekend dat voor een evenredig aandeel aan duurzame grootschalige opwek van energie in de regio Noord- en Midden-Limburg 1,0 à 1,4 TWh (TerraWattuur) moet bijdragen. In de praktijk zal dit bestaan uit een combinatie van verschillende technologieën. Onderstaande afbeelding geeft hiervan een voorbeeld.

Hieruit blijkt overduidelijk dat deze opgave fors is.

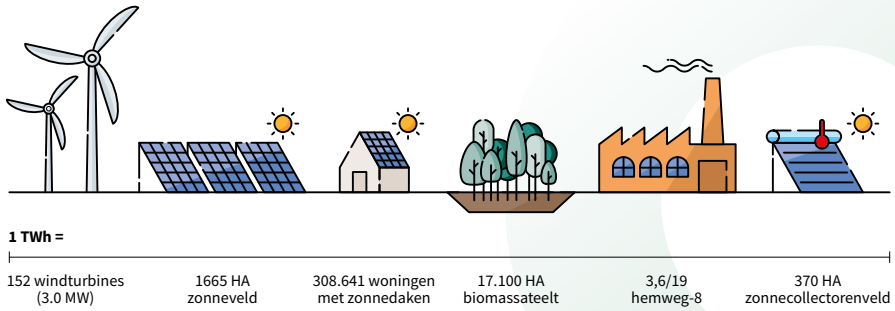

Nederweert heeft zich tot heden vooral gericht op de korte termijn. Dit heeft geresulteerd in initiatieven als vier windmolens in Ospeldijk en zonnepark 't Kruis. Daarmee zijn we nu één van de vooroplopers duurzame energie binnen Limburg en een voorbeeld voor andere Limburgse gemeenten.

Beide projecten helpen ons om ervaring op te doen zodat we de goede randvoorwaarden kunnen meegeven aan andere initiatieven voor grootschalige opwek van elektriciteit.
De vraagstukken die er nu liggen, vragen echter naast visie voor de korte termijn ook om een langetermijnvisie.

Naast verduurzaming van onze elektriciteit zal ook de verwarming van onze huizen en bedrijfsgebouwen moeten veranderen. Aardgas kan niet duurzaam worden opgewekt, dus zoeken we naar alternatieve verwarmingsbronnen. Dit is een nog veel grotere opgave dan duurzame elektriciteit. Berekend is dat op dit moment er in de gemeente Nederweert 959 TJ (Terra Joule) aan energie wordt verbruikt. Dit verbruik is verdeeld over de woningen, bedrijven en instellingen, industrie en landbouw, bosbouw en visserij (zie linker diagram). De woningen nemen het grootste deel van het energieverbruik voor hun rekening: 520 TJ (zie rechter diagram). Ook blijkt dat het aardgasverbruik maar liefst 80% van het energieverbruik bedraagt.

Huidige energietransitie.

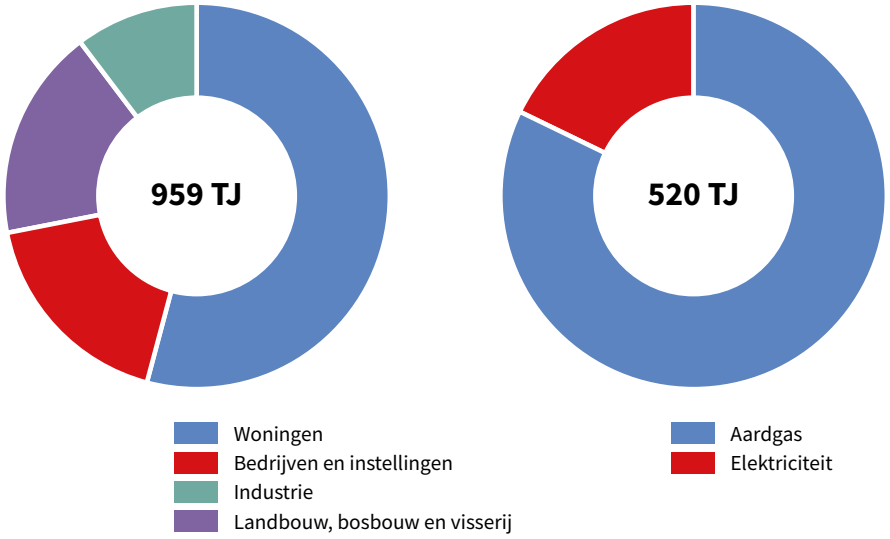

In de gemeente Nederweert zijn op dit moment twee realistische manieren om op een alternatieve wijze te gaan verwarmen: warmtenetten (gevoed door bijvoorbeeld restwarmte, warmte uit oppervlaktewater of aardwarmte) en all-electric varianten.

Hoe dit moet, vergt nadere studie en overleg met stakeholders en andere betrokkenen, zoals de woningcoöperaties. Wel is duidelijk dat dit een forse investering zal vergen.

Welke ambitie hebben we?

In het coalitieprogramma 2018-2022 is uitgesproken om in 2035 energieneutraal te willen zijn. Energieneutraal betekent dat alle energie die we binnen de gemeente gebruiken op een duurzame manier opgewekt wordt.
Om dit te bereiken moeten wij als gemeente flinke stappen zetten op het gebied van de overgang naar duurzame vormen van energie. In feite willen we op basis van de lopende projecten op korte termijn concrete maatregelen afspreken voor windturbines en zonnevelden.
In aanvulling op deze gemeentelijke opgave kan er ook sprake zijn van een aanvullende regionale opgave. In het kader van de RES wordt bekeken welke mogelijkheden er per gemeente zijn voor het opwekken van duurzame energie. Omdat in sommige gemeenten in Noord- en Midden-Limburg er relatief weinig ruimte is voor duurzame elektriciteitsopwekking, moet in andere gemeenten een aanvullende opgave worden gerealiseerd. Omdat in Nederweert potentieel wel veel ruimte beschikbaar is, kan dit leiden tot een aanvullende opgave voor Nederweert.

Hoe gaan we de ambitie bereiken?

Richtinggevende uitspraken

– Energiebesparing en opwekken duurzame energie koppelen aan ontwikkelingen.
  Bij elke ontwikkeling in de fysieke leefomgeving stimuleren en faciliteren we het gebruik van duurzame energiebronnen. Waar mogelijk worden dakvlakken gebruikt voor zonnepanelen. Of in ieder geval worden constructies gebruikt die geschikt zijn voor zonnepanelen.
  Bij bedrijven richten we ons ook op CO2-reducerende maatregelen (waaronder energiebesparing) bij productieprocessen, waarvoor de energiebesparingsplicht geldt conform het 'Activiteitenbesluit milieubeheer'.

– Bij projecten voor grootschalige opwek van duurzame elektriciteit en/of warmte staat het meeprofiteren van de omgeving centraal.
  Bij initiatieven voor duurzame energie, die invloed hebben op de omgeving, zoals zonnevelden of windturbines, is het van belang dat de omgeving een proactieve en betrokken rol heeft bij de ontwikkeling en de exploitatie van het initiatief. Inwoners dienen door financiële participatie maximaal van de energieprojecten te kunnen profiteren. Dat kan door compensatie van omwonenden, door afdracht voor de gemeenschap en/of omgeving en door de mogelijkheid om financieel te investeren.

– Uitgangspunt: dubbel ruimtegebruik.
  De combinatie van doelen of opgaven is bij grootschalige opwek ons uitgangspunt. Zoals de realisatie van een zonneveld met natuurontwikkeling, waterberging of agrarische teelten.

– Openstaan voor innovatieve vormen van duurzame energie.
  Gelet op de stand van de techniek ligt de primaire focus op zon en wind. In aanvulling op deze bewezen vormen van duurzame energieopwekking staan we nadrukkelijk open voor innovatieve vormen, zoals waterkracht en aqua- en biothermie.

Procesafspraken

– Opstellen Omgevingsprogramma energietransitie.
  We gaan onze ambitie om in 2035 energieneutraal te zijn, uitwerken in een Omgevingsprogramma energietransitie. In dit programma werken we het verduurzamen van het energiesysteem uit om klimaatverandering en gevolgen daarvan in de hand te houden. In het programma wordt onder meer ingegaan op wat het betekent als we in 2035 energieneutraal willen zijn. Op basis van de huidige beschikbare technieken zal daarbij de focus vooral op wind- en zonne-energie projecten liggen. Een van de opties daarbij is de keuze voor een energielandschap. Als daarvoor gekozen wordt dan komt het hoe en waar een energielandschap kan ontstaan in het programma aan de orde. Daarvoor zijn landschappelijke richtlijnen nodig (zie volgende procesafspraak).

  Zodra we dit in beeld hebben, zijn een gedragen uitvoeringsparagraaf met concrete acties, budgetten en menskracht nodig om dit te realiseren. Dit moet onderdeel uitmaken van het Omgevingsprogramma. Uiteraard stellen we het programma op in nauw overleg en samenwerking met stakeholders en andere partijen in de samenleving. Zij zijn immers de partijen die het mede moeten uitvoeren.

– Uitwerken Inspiratiedocument kernkwaliteiten landschap.
  Om de versterking van de kernkwaliteiten van ons landschap zo praktisch mogelijk in te steken en een hulpmiddel te bieden aan initiatiefnemers, werken we dit verder uit in een inspiratiedocument om de kernkwaliteiten van het landschap te versterken (3.9.1.).

– Opstellen transitievisie warmte.
  De warmtevisie geeft een richting voor de invulling van een aardgasvrij Nederweert. De Rijksoverheid heeft bepaald dat een warmtevisie in 2021 gereed moet zijn.

Wie doet wat?

We nemen als gemeente het initiatief om een Omgevingsprogramma energietransitie op te stellen. Vanzelfsprekend samen met partners in de samenleving.

Hoe bewaken we de voortgang (monitoring)

In het Omgevingsprogramma energietransitie werken we ook uit hoe we de voortgang van de realisatie van onze ambitie monitoren. Zodra we hebben geconcretiseerd wat het betekent om in 2035 energieneutraal te willen zijn, wordt dat de basis voor het bewaken van de voortgang van het halen van die ambitie.

4.7 | EEN BIJDRAGE LEVEREN AAN DE KLIMAATADAPTATIE

Waarom is het een opgave?

De gevolgen van de klimaatverandering worden steeds zichtbaarder. Wij hebben vaker te maken met heftige buien, lange perioden van droogte en extreme hitte. De gevolgen van extreme hitte zijn vooral in stedelijke gebieden merkbaar. Voor het buitengebied zijn de eerste twee vooral van belang. Het watersysteem is nog te veel ingericht op het snel afvoeren van water in plaats van het water beschikbaar te hebben en te houden zodat dit kan infiltreren in de bodem c.q. gebufferd kan worden voor droge periodes.

De periodes van extreme droogte hebben ook grote gevolgen voor de aanwezige natuurgebieden. De waterbeschikbaarheid schiet dan tekort.

Welke ambitie hebben we?

Onze ambitie is om in 2050 klimaatbestendig te zijn. Dat wil zeggen dat overheden, beheerorganisaties, bedrijven en burgers nu al maatregelen moeten nemen voor de gevolgen van klimaatverandering. We zetten in op het voorkomen van overlast bij heftige buien en op het tegengaan van verdroging van natuurgebieden. Het belangrijkste daarbij is om het water in hooggelegen gebieden vast te houden, en te laten infiltreren of vertraagd af te voeren. Daarnaast moet op erfniveau het hemelwater zoveel mogelijk in de bodem worden geïnfiltreerd. Onze bermsloten hebben als taak om, daar waar nodig, het water van de wegen op te vangen en te laten infiltreren.

Hoe gaan we de ambitie bereiken?

Richtinggevende uitspraken

- Maatregelen voor klimaatadaptatie koppelen aan ontwikkelingen.
  Bij elke ontwikkeling houden we ons aan de wettelijke verplichting dat iedere perceeleigenaar zelf verantwoordelijk is voor de opvang en doelmatige afvoer van het regen- en grondwater afkomstig van zijn perceel. Dat houdt ook in dat bij alle besluiten die we nemen, de gevolgen van extreem weer en watertekorten en de opties om bij te dragen aan een oplossing worden meegewogen. Bij het bouwen van een nieuw gebouw in een ontwikkeling is het afkoppelen van regenwater en laten infiltreren van regenwater op het eigen terrein ons uitgangspunt.

  Per ruimtelijke ontwikkeling zoeken we naar kansen om ook de bestaande situatie klimaatadaptief aan te passen. De klimaatadaptatiekaart (zie de volgende bladzijde) gebruiken we hierbij als hulpmiddel.

- Ruimte voor innovatieve natte teelten langs beken.
  In de beekdalen krijgt het water meer ruimte. Of dit voldoende is om de toekomstige zware buien te verwerken, is maar de vraag. De naastgelegen agrarische gronden, zullen op basis van het klimaatscenario waarin nattere winters en langere droge zomers worden voorspeld, veel later bewerkt kunnen worden. Voor het agrarische gebruik van de gronden betekent dit het zoeken naar teelten die hiervoor geschikt zijn. We bieden ruimte aan innovatieve teelten die hierbij passen.

Procesafspraken

- Ondersteunen gebiedsprocessen integrale wateraanpak.
  In het kader van de Limburgse Integrale Water Aanpak wordt in dialoog met partijen in de samenleving gezocht naar passende maatregelen op het gebied van hitte, waterbeschikbaarheid, verdroging en waterkwaliteit. Dit krijgt vooral z'n invulling via PIO Weerterland. De onderzoekspilot 'haarvaten van het watersysteem' vormt hiervoor een goede basis. We ondersteunen de uitvoering van de maatregelen die hieruit voortvloeien.

Wie doet wat?

Perceeleigenaren zijn in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor het hemelwater dat op hun terrein komt. Op grond van deze zorgplicht ligt er pas een taak voor de gemeente of het waterschap als een burger of bedrijf zich in alle redelijkheid niet kan ontdoen van het hemelwater op zijn terrein.
In geval van individuele initiatieven voor verandering in de fysieke leefomgeving stelt de gemeente de onderwerpen waterbeschikbaarheid en waterrobuustheid aan de orde en betrekt hierbij waar nodig het Waterschap.
Voor de gebiedsprocessen integrale wateraanpak ligt het initiatief bij het Waterschap en gebiedspartijen. De gemeente heeft hierbij een faciliterende rol en stelt voorwaarden voor veiligheid en bereikbaarheid van bijvoorbeeld hulpdiensten.

Hoe bewaken we de voortgang (monitoring)

Aan de hand van het aantal verleende vergunningen voor ontwikkelingen bekijken we welke klimaatadaptatieve maatregelen zijn genomen. Extra aandacht geven we daarbij aan situaties waarin ook maatregelen in de bestaande situatie op het erf zijn genomen.
Voor de gebiedsprocessen integrale wateraanpak gaan we na wat de toename is van het aantal hectare grond dat is gebufferd.

Klimaatadaptiekaart

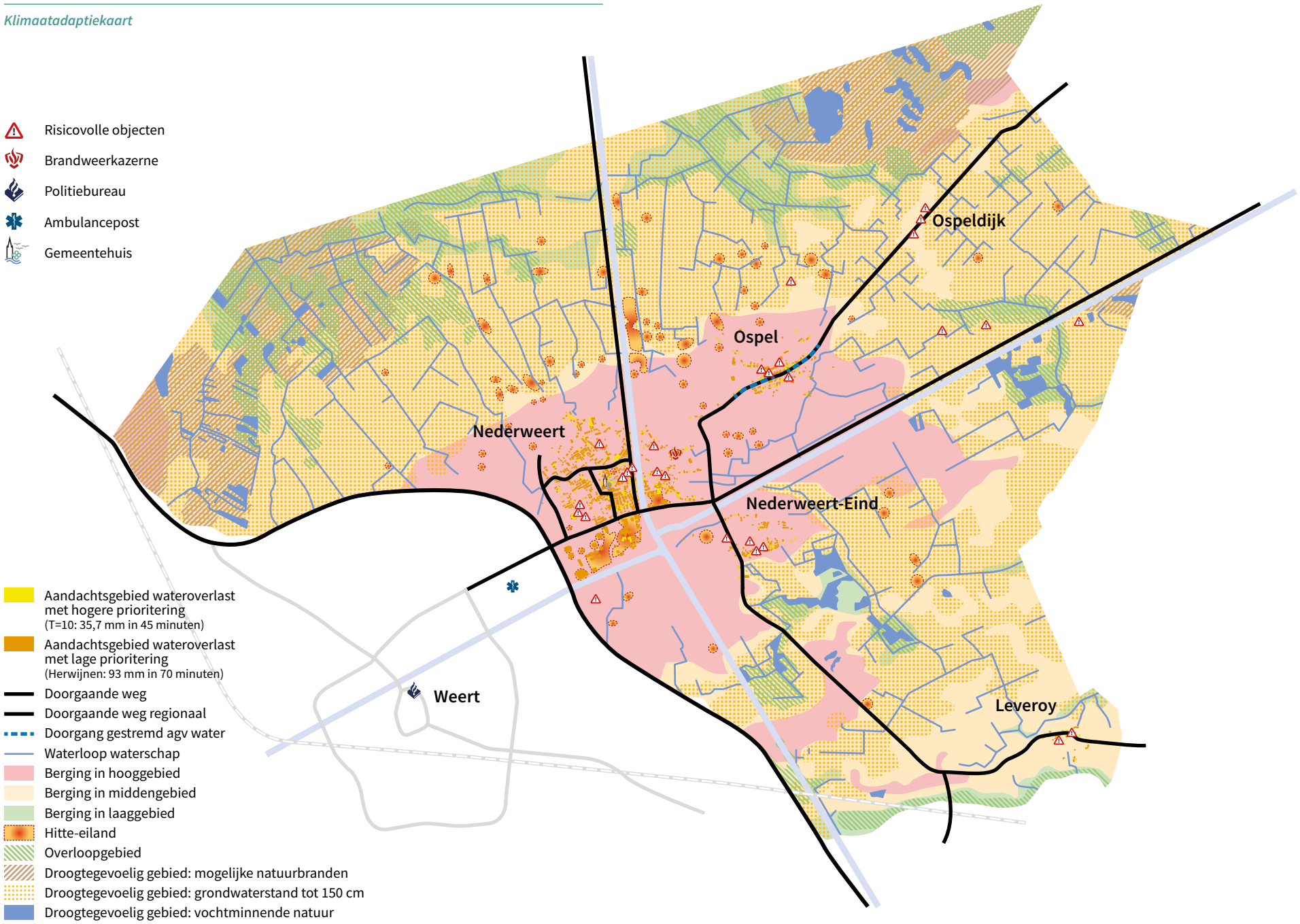

4.8 | VERSTERKEN VAN HET GROENE KARAKTER

Waarom is het een opgave?

Door toedoen van de mens staat de biodiversiteit onder druk. Biodiversiteit staat voor soortenrijkdom en voor evenwichtige leefgebieden waarin de soorten leven. Biodiversiteit is belangrijk, omdat de grote verscheidenheid aan soorten op aarde de natuur in balans houden. Samen vormen ze een levende en productieve natuur. Goed voor de landbouw, goed voor iedereen. Eenzijdigheid in soorten vergroot de kans op ziekten en plagen en kan de klimaatverandering versnellen.
Daarnaast hebben diverse onderzoeken laten zien dat mensen zich beter voelen en productiever zijn in een groene omgeving. Mensen worden sneller beter als hun ziekenhuiskamer een groen uitzicht heeft. Patiënten met dementie of psychische problemen hebben aantoonbaar profijt van planten en dieren om zich heen. In die zin draagt biodiversiteit en een groene omgeving bij aan positieve gezondheid.

Het groene karakter van ons buitengebied wordt nu met name bepaald door de drie grote natuurgebieden (Nationaal Park De Groote Peel, Weerterbos en Sarsven en de Banen en omgeving). De verbinding tussen de woonkernen en deze natuurgebieden laat nog te wensen over. Bovendien kan het agrarisch gebied versterkt worden met groene elementen. Zo wordt het buitengebied aantrekkelijker voor onze inwoners, maar ook toeristen. Een wens die bij de voorbereiding van de Omgevingsvisie ook regelmatig is benoemd door verschillende inwoners. Bosaanleg draagt ook bij aan het verminderen van de CO2-uitstoot en daarmee aan een beter klimaat.

Welke ambitie hebben we?

We willen het groene karakter en de biodiversiteit in ons buitengebied versterken. Daar draagt op grotere schaal het versterken van de groene structuren, zoals wegprofielen, aan bij. Maar dit kan ook op kleine schaal.
We streven daarbij naar zoveel mogelijk multifunctioneel gebruik van groen en natuur. Bij voorkeur maken we daarbij slimme combinaties van meerdere doelen en functies. Bijvoorbeeld door:
- bij de landschappelijke inpassing ook rekening te houden met de versterking van de biodiversiteit.
- in de architectuur rekening te houden met nestkasten.
- maatregelen voor klimaatadaptatie te combineren met de versterking van de biodiversiteit.

Het is van belang om monumentale en waardevolle bomen en landschapselementen te behouden en beschermen voor het in stand houden van het groene karakter. Daartoe zijn deze geïnventariseerd en digitaal ontsloten. Zie: https://arcg.is/1f0iyX, waarvan hieronder een screenshot is opgenomen.

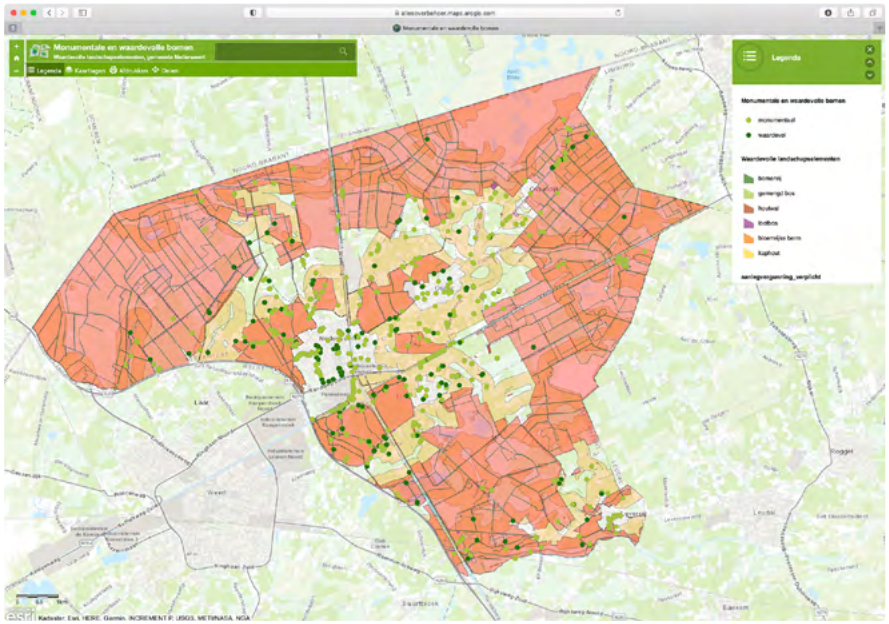

Hoe gaan we de ambitie bereiken?

Richtinggevende uitspraken

- Behoud en versterking van onze grootschalige natuurgebieden.
  Aan de randen van ons buitengebied liggen grootschalige natuurgebieden die we willen behouden en versterken. In hoofdstuk 3 zijn deze natuurgebieden als afzonderlijk deelgebied benoemd, inclusief de te versterken waarden.
- Versterking van het groene karakter en de biodiversiteit koppelen aan ontwikkelingen.
  Bij elke ontwikkeling vragen we initiatiefnemers om zoveel mogelijk een bijdrage te leveren aan de versterking van het groene karakter en de biodiversiteit.

– Betrekken bomenkaart bij ontwikkelingen.
  Bij elke ontwikkeling betrekken we de digitale kaart van de monumentale en waardevolle bomen en landschapselementen (zie: https://arcg.is/1f0iyX) Dat doen we om kansen te ontdekken voor de versterking van de groenstructuur.
– Groenbeleidsplan leidend voor openbaar groen.
  Voor het openbare groen vormt het vastgestelde Groenbeleidsplan onze leidraad. De ambitie 'multifunctioneel groen' bereiken we door in de komende jaren extra te letten op de thema's biodiversiteit, klimaatadaptatie, recreatie en gezondheid. Zowel bij het maken van inrichtingsplannen, bij het uitvoeren van projecten in de openbare ruimte als bij het beheer van het groen pakken we deze thema's erbij en bekijken we hoe we één of meer van deze thema's meenemen.

Kansgebieden voor groene verbindingen

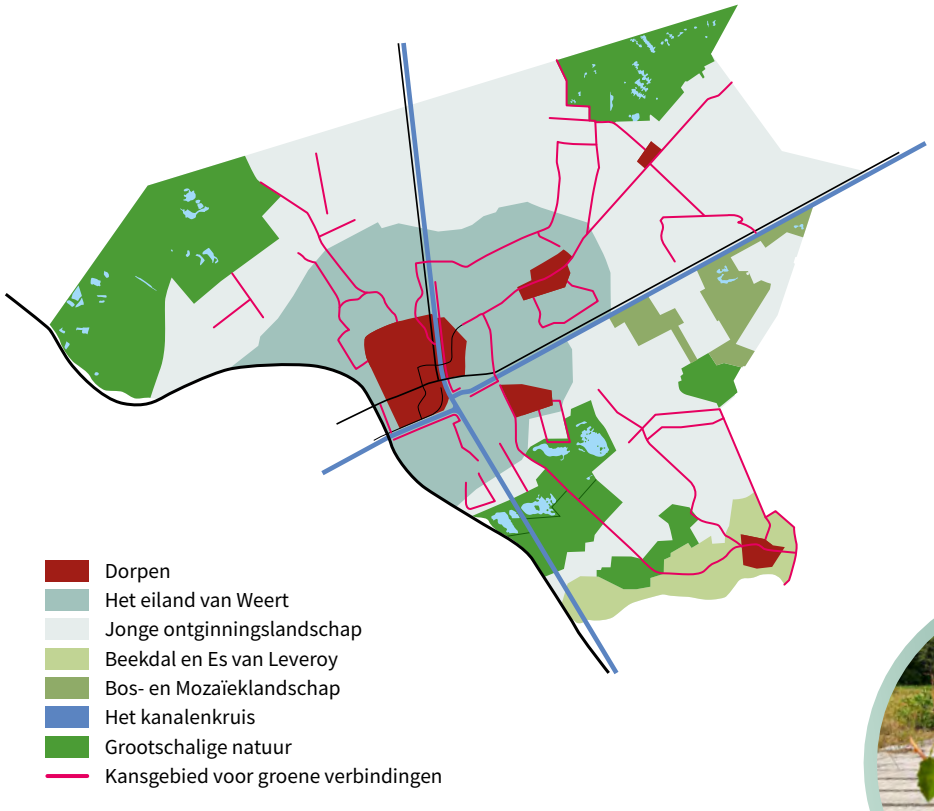

– We zetten in op het versterken van de groene verbindingen tussen de woonkernen en de natuurgebieden.
  De in het Groenbeleidsplan opgenomen kansenkaart betrekken we bij elke ontwikkeling om kansen voor de versterking van de groene structuren te pakken. Deze kaart is vertaald in onderstaande kansenkaart met kansgebieden voor groene verbindingen.

Procesafspraken

– Uitwerken Inspiratiedocument kernkwaliteiten landschap.
  Zie paragraaf 3.9.1

Wie doet wat?

Bij de uitwerking van initiatieven stelt de gemeente de onderwerpen groen en biodiversiteit aan de orde zodat deze meegenomen worden in de uitwerking van de plannen. Voor de uitwerking van het handvat kernkwaliteiten neemt de gemeente het initiatief waarbij het relevante partijen in de samenleving zal betrekken. Voor de invulling van het Groenbeleidsplan blijft het platform Groen onze sparringpartner.

Het bereiken van de gemeentelijke ambitie om het openbaar groen een multifunctionele gebruiksfunctie te geven, kan alleen als de gemeente goed samenwerkt met bewoners en daarover helder en duidelijk communiceert. Dit ook met het doel om de bewoners hiervoor medeverantwoordelijk te maken. Dat dit kan, blijkt uit de goede voorbeelden die in het Groenbeleidsplan zijn opgenomen ('Goed voorbeeld doet goed volgen').

Hoe bewaken we de voortgang (monitoring)?

We gaan na in hoeverre groen en biodiversiteit daadwerkelijk aan initiatieven is gekoppeld. Daartoe maken we regelmatig een update van het GIS-bestand van de monumentale en waardevolle bomen en landschapselementen, mede aan de hand van een analyse van recente luchtfoto's.

Ook monitoren we in hoeverre de gewenste versterking van groene structuren op basis van de kansenkaart uit het Groenbeleidsplan is gerealiseerd.

4.9 | VERBETEREN VAN DE INFRASTRUCTUUR

Waarom is het een opgave?

Wegen in het buitengebied worden gebruikt door agrarisch verkeer, hardrijdende burgers en busjes van bezorgdiensten. Doordat veel wegen smal zijn, levert dit gevaarlijke situaties op. Door het smalle profiel van de wegen zijn er bijna geen mogelijkheden voor ecologisch bermbeheer en landschapsversterking langs de wegen.
Burgers en agrarische ondernemers hebben behoefte aan omrijdroutes rondom diverse kernen. Op een aantal plaatsen moet zwaar landbouwverkeer door woonkernen. Dit leidt tot overlast en onveilige situaties.

Het is op een aantal locaties lastig om in het buitengebied te komen, terwijl er een groeiende behoefte bestaat aan het maken van 'ommetjes' (sport, uitloop en dergelijke). Daarnaast zijn er weinig aantrekkelijke en veilige routes van het dorp naar de natuurgebieden rondom Nederweert. De afgelopen jaren is de aanleg van een randweg rond Nederweert onderzocht. Dat is afgewogen tegen een alternatief waarbij het bestaande tracé van de N266 en N275 wordt aangepast met onder andere rotondes, ongelijkvloerse kruisingen en dergelijke. Op 9 juli 2019 adviseerde de gemeenteraad aan Provinciale Staten om te kiezen voor het alternatief over het bestaande tracé. Hiervoor wordt op dit moment een projectplan opgesteld samen met de Provincie Limburg.

Welke ambitie hebben we?

We hebben onze ambities vastgelegd in een mobiliteitsplan (vastgesteld februari 2020).

Met het mobiliteitsplan zetten we in op:
- verkeersveiligheid: we willen het aantal ernstige verkeersslachtoffers en/of doden in en door het wegverkeer verminderen.
- een logisch en veilig netwerk voor fiets-, landbouw- en vrachtverkeer: in het buitengebied moet de inrichting en het gebruik van de wegen in balans zijn, zodat een prettig en veilig buitengebied ontstaat om te ondernemen en te recreëren. Een betere scheiding tussen landbouwverkeer en recreatieverkeer is daarbij essentieel. Landbouwverkeer zal dan vooral gebruikmaken van de erftoegangswegen en het doorgaand vrachtverkeer mag niet rijden op wegen die hiervoor niet geschikt zijn.
- het stimuleren van het fietsverkeer: hierbij richten we ons op een comfortabel en aantrekkelijk fietsnetwerk voor zowel woonwerk gebruik als voor recreatief gebruik. Daarbij willen we barrières van kanalen en gebiedsontsluitingswegen voor doorgaande routes verminderen.
- optimaliseren van de openbaar vervoersverbindingen met de stations in Roermond en Weert.
- toegankelijke mobiliteitsmogelijkheden voor iedereen: om de leefbaarheid en het verenigingsleven in stand te houden, is het van belang dat iedereen in staat is om zich te verplaatsen.
- een optimale doorstroming op de rijks- en provinciale wegen en vermindering van de files.

Hoe gaan we de ambitie bereiken?

Richtinggevende uitspraken
- Uitvoering actieplan uit mobiliteitsplan.
  In het mobiliteitsplan is een actieplan opgenomen per thema. Aan de hand daarvan is een realistisch uitvoeringsprogramma opgesteld, rekening houdend met kosten en effecten. Op deze manier gaan we stap voor stap aan de slag met het realiseren van onze ambities.
- Herprofilering van wegen integraal benaderen.
  Bij groot onderhoud van wegen en herprofileringen kijken we naar koppelkansen met andere thema's, zoals de klimaatadaptatie en de landschappelijke en recreatieve kwaliteit van een weg.

Procesafspraken
- Niet van toepassing.

Wie doet wat?

Aan de hand van het uitvoeringsprogramma gaat de gemeente aan de slag met de acties, natuurlijk in overleg met relevante partijen in de samenleving. Het realiseren van de ambities is echter niet alleen afhankelijk van de gemeente. Iedereen kan door zijn of haar gedrag bijdragen aan verkeersveiligheid of aan het bieden van mobiliteitsmogelijkheden aan mensen zonder auto. We doen dit samen.

Hoe bewaken we de voortgang (monitoring)?

Monitoring vindt plaats aan de hand van het uitvoeringsprogramma van het mobiliteitsplan.

4.10 | VERSTERKING BELEVING EN GASTVRIJHEID

Waarom is het een opgave?
Het buitengebied van Nederweert staat toeristisch onvoldoende op de kaart, terwijl het buitengebied veel te bieden heeft. Denk aan de kanalen met de kanalenviersprong, de vele monumenten, de natuurgebieden en ook de vele historische verhalen die Nederweert rijk is. De huidige agrarische transitie biedt ook kansen voor gastvrijheid en beleving. De uitdaging is om deze kansen te verzilveren.

Welke ambitie hebben we?
Nederweert is een ondernemende gemeente die in steeds belangrijkere mate inzet op een gezamenlijke gastvrijheid voor bezoekers die past bij Limburg en de Peel. Ondernemers richten zich met name op dagrecreatie, maar ook meer en meer op verblijfsrecreatie.

Uiteindelijk gaat het om het creëren van een uitdagende natuurlijke omgeving, waar toeristen en bewoners de gastvrijheid van Nederweert optimaal beleven.

Hoe gaan we de ambitie bereiken?
Om de ambitie te realiseren, zijn de antwoorden op twee vragen van belang:
1. Hoe beleeft de gast, recreant, toerist en inwoner Nederweert in 2030 op het gebied van gastvrijheid en beleving?
2. Welke stappen moeten wij samen met stakeholders zetten om die beleving in 2030 te realiseren?

Het sleutelwoord hierbij is lokale en regionale samenwerking. Er zijn veel mogelijkheden. Zo zullen de ondernemers hun krachten moeten bundelen en elkaar versterken in het opbouwen van een imago. En de kansen benutten waar het gaat om ontwikkeling van het aanbod. Samen bepalen ze hoe aantrekkelijk Nederweert en de regio is.

Hoe gaan we de ambitie bereiken?

Procesafspraak

Het proces op basis van co-creatie met de gemeenteraad, ondernemers en overige stakeholders is gestart. Inzet is de beantwoording van de bovenstaande twee vragen. Dit leidt tot een gezamenlijke visie, strategie en programma. Het accent van dit proces ligt met name in de uitvoering.

Wie doet wat?
We zijn van mening dat de toeristische sector het initiatief moet nemen, waarbij wij als gemeente ons ondersteunend opstellen. De wens om samen te werken moet vanuit de sector zelf gevoeld en gewenst zijn.

Hoe bewaken we de voortgang (monitoring)?
Monitoring wordt meegenomen bij de opstelling van de visie en het programma.

5 | De praktijk

5.1 | INSPELEN OP TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

Niets blijft hetzelfde. We moeten inspelen op actuele trends en ontwikkelingen die op ons afkomen. En onze leefomgeving en werkwijze daarop aanpassen als dat nodig is. We blijven werken aan een aantrekkelijk en toekomstbestendig Nederweert.

De Omgevingsvisie vormt de basis om inkomende initiatieven zorgvuldig af te wegen. Dergelijke initiatieven zijn lang niet altijd te voorspellen. Vaak is er sprake van een in hoge mate ‘onbekende toekomst’ ofwel het onvoorziene: nieuwe ontwikkelingen en innovaties die onmogelijk vooraf zijn te voorspellen, maar evengoed recht hebben op een positieve benadering.

Zoals uit deze Omgevingsvisie blijkt, geven we ruimte aan passende ontwikkelingen in het buitengebied, op voorwaarde dat er uiteindelijk sprake is van een versterking van de omgevingskwaliteit van het buitengebied. We gaan daarbij uit van de strategie van ‘veel is mogelijk, mits’, waarbij mits staat voor de voorwaarde dat de kwaliteiten in het buitengebied worden versterkt.

Deze aanpak werkt alleen als ook alle betrokken partijen, bewoners, ondernemers, organisaties, ambtenaren en bestuurders een gezamenlijke verantwoordelijkheid voelen om bij te dragen aan die omgevingskwaliteit. Dit vraagt om meer te werken vanuit goed overleg, vertrouwen en wederzijds respect en minder vanuit regels en afvinklijstjes. Het gaat om het uitwisselen van argumenten en op basis daarvan een afweging maken.

Dit betekent niet dat er geen regels meer nodig zijn. De overheid stelt kaders om de rechtszekerheid van haar inwoners te borgen. Deze kaders kunnen echter ruimer zijn wanneer alle betrokkenen bereid zijn om zelf mede verantwoordelijkheid te nemen voor de kwaliteit en leefbaarheid van ons buitengebied.

5.2 | VERSTERKEN VAN DE OMGEVINGSKWALITEIT

Om te bepalen of een initiatief de omgevingskwaliteit versterkt, moet er (per saldo) sprake zijn van meerwaarde voor het buitengebied: wordt ons buitengebied er gezonder, vitaler, leefbaarder, aantrekkelijker en schoner van? Nodigt het uit tot meer bewegen en is het meer divers qua natuurwaarden? Daarbij is ruimte voor ondernemen noodzakelijk om die meerwaarde vorm te kunnen geven.

Concreet betekent het dat een bijdrage moet worden geleverd aan:

1. Het versterken van de identiteit van het buitengebied.
   Dit wordt toegelicht in hoofdstuk 2 van deze visie.

2. Het oplossen van de opgaven die we zien voor ons buitengebied.
   Dit is in hoofdstuk 4 uitgewerkt. Bij elk initiatief of ontwikkeling moet worden overwogen of een bijdrage kan worden geleverd aan meer dan één opgave. Met andere woorden: of een andere opgave kan worden ‘gekoppeld’. Bijvoorbeeld als er sprake is van een herontwikkeling van een voormalig agrarisch erf (opgave 4.3.) dan is het ook goed mogelijk om een bijdrage te leveren aan:
   a. de energietransitie met bijvoorbeeld zonnepanelen op de daken;
   b. het versterken van het groene karakter door bijvoorbeeld de aanleg van landschapselementen of het aanbrengen van nestkasten);
   c. het tegengaan van de klimaatverandering bijvoorbeeld door regenwater op het eigen terrein te laten infiltreren;
   d. het slopen van overtollige gebouwen;
   e. het intrekken van vergunningen.

We spreken hierbij dus over ‘per saldo’ meerwaarde. Naarmate de ontwikkeling op zichzelf meer effect heeft op de leefomgeving, zullen de eisen aan de kwaliteitswinst navenant hoger zijn. Hiervoor zullen we kwalitatieve voorwaarden stellen en deze vormgeven in het Omgevingsplan (als vertaling van deze Omgevingsvisie).

“Veel is mogelijk, mits’ de omgevingskwaliteit wordt versterkt”

5.3 | WEGWIJZER INITIATIEFNEMERS

We zijn als gemeente vanaf het begin in gesprek en trekken gezamenlijk op via de Intaketafel en de Omgevingstafel. Aan de Intaketafel verzorgt een klein team van gemeenteambtenaren de eerste beoordeling van de wenselijkheid van het initiatief. Als dit een positief oordeel is, schuiven meerdere experts en ketenpartners aan bij de Omgevingstafel.

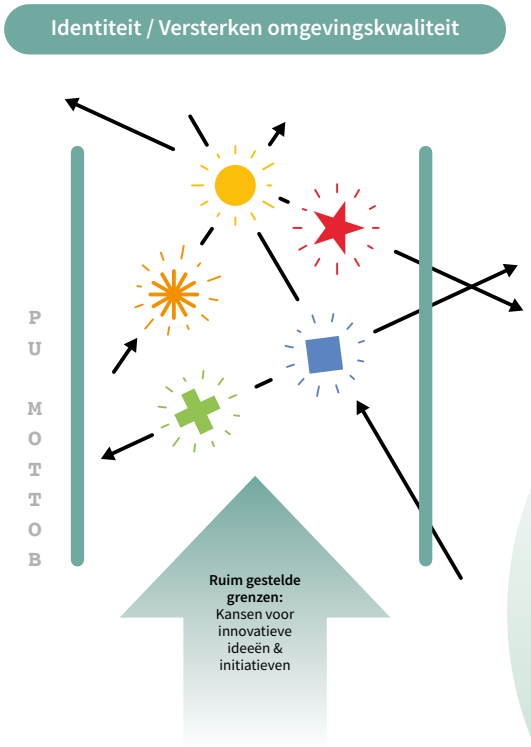

De toekomst mogelijk maken

De volgende stappen zijn daarin essentieel:

1. Geef aan op welke wijze het initiatief meerwaarde heeft voor het buitengebied van Nederweert, c.q. dat het leidt tot versterking van de omgevingskwaliteit:
   - Leg uit hoe het initiatief past in de vier kernwaarden van de identiteit en hoe de landschappelijke kernkwaliteiten worden versterkt. Betrek de waardenkaart uit hoofdstuk 2 hierbij. De landschappelijke versterking dient gebaseerd te zijn op een goede analyse van de stedenbouwkundige en landschappelijke situatie ter plaatse.
   - Geef aan op welke wijze het initiatief bijdraagt aan de geformuleerde opgaven in hoofdstuk 4. Onderbouw hoe het initiatief past binnen de richtinggevende uitspraken.

2. Geef aan hoe omwonenden en andere belanghebbenden zijn betrokken bij de planuitwerking. Wij vinden deze omgevingsdialoog van groot belang. Zie hiertoe: https://www.nederweert.nl/bestuur-organisatie/buitengebied-in-balans_44202/item/richtlijnen-dialoog_79729.html

Als uit deze twee stappen blijkt dat de ontwikkeling kansrijk is, toetsen wij natuurlijk ook aan geldende wetten en regels (bijvoorbeeld op het gebied van veiligheid, milieu, ruimtelijke ordening, verkeer etc.).

Uiteindelijk moet voor de ontwikkeling een planologische procedure worden doorlopen.

5.4 | TER INSPIRATIE: VOORBEELDEN UIT DE PRAKTIJK

Dat de Omgevingswet eraan komt, is een feit. Hiermee staan we aan de vooravond van een verandering van systeemwereld naar leefwereld. De wet maakt een snellere en betere besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving mogelijk. Minder stapeling van regelingen en geen wirwar aan procedurele vereisten. Onder het motto ‘eenvoudig beter’ doelt de Omgevingswet op meer inzichtelijkheid, en een grotere voorspelbaarheid en gebruiksgemak van het Omgevingsrecht.

In de Omgevingswet staat dat elke gemeente een Omgevingsvisie moet opstellen. Met de Omgevingsvisie buitengebied Nederweert formuleren we onze gezamenlijke ambitie. In deze visie beschrijven we de kwaliteit en ontwikkeling van de fysieke leefomgeving voor de lange termijn en hoe we deze kwaliteit voor het buitengebied van Nederweert kunnen verbeteren. Duidelijk is dat we dit alleen kunnen doen door samen te werken aan het mooie, groene, open en nuchtere Nederweert.

Maar hoe doen we dat in een complexe samenleving, die hecht aan ruimte voor eigen initiatief, maar die ook veel wetten en regels kent om belangen te beschermen? De Omgevingswet beoogt meer bestuurlijke afwegingsruimte en een meer samenhangende benadering. Uiteraard moeten initiatieven nog steeds aan wet- en regelgeving voldoen maar er is veel mogelijk. Zolang er draagvlak voor is.

Ter inspiratie hebben we een viertal initiatieven uitgeschreven die laten zien wat in Nederweert mogelijk en haalbaar is.

5.4.1 | VIER WINDTURBINES

Laten we eerlijk zijn, niemand is blij met een grote windmolen in de achtertuin. Maar in het Klimaatakkoord hebben we landelijk de ambitie vastgelegd dat we in 2030 70% van de elektriciteit opwekken vanuit hernieuwbare bronnen. En dat 1,5 miljoen woningen in 2050 aardgasvrij moeten zijn. Om dit percentage te bereiken, ligt de focus op zon en wind als hernieuwbare bron, ook in de gemeente Nederweert. Gelukkig heeft het buitengebied veel ruimte en biedt dit mogelijkheden. Maar dit gaat natuurlijk niet zomaar; hier is samenwerking, communicatie en een goed plan van essentieel belang.

Zo is een geslaagd project tot stand gekomen: het windpark ten zuidoosten van het dorp Ospeldijk.

Twee initiatiefnemers hebben samen met betrokkenen gekeken naar de kansen en mogelijkheden voor het opwekken van groene stroom. In de ontwikkelingsfase is veel aandacht besteed aan het betrekken van de belanghebbenden; een maatschappelijk breed gedragen plan was de sleutel tot het succes. Er zijn bijeenkomsten georganiseerd en verschillende mediakanalen ingezet om alle betrokkenen gedurende de loop van het project te informeren. Uiteraard zijn in één op één-gesprekken specifieke vraagstukken besproken en verduidelijkt. De twee initiatiefnemers houden ieder twee windturbines in eigendom en exploiteren deze zelfstandig. Nuchter als de inwoner van dit gebied in Nederweert is, gaat deze niet alleen voor de lasten maar ook voor de lusten. Een transparante en rechtvaardige verdeling van de opbrengsten uit het windpark vormt een belangrijke basis voor het maatschappelijk draagvlak voor het Windpark Ospeldijk.

Dit geslaagde project toont de identiteit van het buitengebied van Nederweert: ruimte voor groene stroom in het landelijke gebied, openstaan voor nieuwe ideeën en vooral het samen oplossen waarbij concrete afspraken gemaakt worden.

5.4.2 | ZORGBOERDERIJ MET BIJBEHORENDE FUNCTIES

Het buitengebied is van ons allemaal; we wonen, werken en recreëren er graag. Door de veranderingen en ontwikkelingen die in de agrarische sector plaatsvinden, komen er meer bedrijven vrij.

Niet meer voor land- of tuinbouw geschikte erven in het buitengebied van Nederweert bieden perspectief en kansen voor niet-agrarische doelen. Dit blijkt uit de verbouwing van een bestaande woning op agrarisch grondgebied tot een zorgboerderij in Leveroy. De eigenaar van de woning was op de hoogte van de herbestemmingsmogelijkheden van vrijkomende agrarische bebouwing tot permanente zorglocatie. Na veelvuldig overleg met betrokkenen, belangstellenden en de gemeente Nederweert, is het goedgekeurd door de gemeenteraad.

De kern van het initiatief ziet op het creëren van begeleid en beschermd wonen, in de vorm van een woongroep en twee zelfstandige appartementen. Rondom deze kern wordt de bestaande bebouwing ingericht voor verschillende maatschappelijke en verblijf/dagrecreatie voorzieningen zoals een maatschappelijke werkplaats, kinderdagverblijf, dagbestedingsruimte in combinatie met ondergeschikte horeca met (zorg)terras en een bed & breakfast-voorziening. De omliggende gronden worden verder ingericht met een dierenzone/kinderboerderij en een kampeerterrein voor maximaal 30 kampeerplaatsen met bijbehorende sanitaire ruimten. De locatie wordt verder landschappelijk ingepast en groen ingericht met onder andere een voedselbos, pluktuin, bloemenweide en hoogstam boomgaard. Het voedselbos is samen met vrijwilligers uit het dorp al gerealiseerd.

Kortom, bij dit project komen vele thema's bij elkaar, zoals een groene en gezonde leefomgeving waar zorg, gastvrijheid en beleving centraal staan. Ook uit dit initiatief blijkt de identiteit van het buitengebied van Nederweert: groen, open, nuchter en samen.

5.4.3 | CREMATORIUM

In het mooie buitengebied van Nederweert recreëren we met veel plezier. We behouden graag het groene en open karakter. Maar we weten ook, nuchter als we zijn, dat dit rustige gebied ook een mooie plek is voor meerdere bestemmingen.

De gemeente Nederweert gaat daarom voor een vitaal buitengebied. Het biedt ruimte aan ondernemers op perspectiefvolle locaties met onderscheidende bedrijfsconcepten. Een goed voorbeeld hiervan is het agrarisch ondernemersechtpaar dat een crematorium wil bouwen aan de rand van hun landbouwperceel.

Het crematorium is gepland aan de oostrand van het Weerterbosch in Nederweert waarbij een zeer sterke link gelegd wordt met de natuur, het landschap en de beleving. Voor het initiatief wordt een landbouwperceel van 7,5 hectare ingezet. Naast koffietafels is er ook ruimte voor andere activiteiten rond rouw en verlies zoals lezingen of voorlichtingsavonden. Verder zal er op het terrein een klein paviljoen voor wandelaars, fietsers en bezoekers van het crematorium gebouw worden.

Naast de landschappelijke inpassing en de hemelwaterinfiltratie op het eigen perceel, sloopt de initiatiefnemer elders een vrijkomende intensieve veehouderij locatie. Dit past perfect bij het beleid van de gemeente Nederweert om daar waar het kan klimaatneutraal te bouwen en overtollige gebouwen in het buitengebied te slopen.

De initiatiefnemer en de gemeente hebben verschillende gesprekken gehad waarbij ook het uitgewerkte plan van aanpak en de daarmee gepaard gaande onderzoeken zijn gepresenteerd aan het college van burgemeester en wethouders. Ook heeft de initiatiefnemer een informatiebijeenkomst gehouden om aan belangstellenden het concept toe te lichten.

Zo wordt samen grondig en nuchter bekeken hoe het groene, open en rustige buitengebied zich prima leent voor andere functies dan agrarisch. En hoe dit alles ten goede komt aan een gezonde leefomgeving. Dit geldt ook voor de verdere uitwerking van het project.

5.4.4 | UITBREIDING INTENSIEVE VEEHOUDERIJ

Het is algemeen bekend dat in Nederweert grote kippen- en varkensbedrijven zijn gevestigd. Dit levert mooie producten op die bestemd zijn voor de in- en export. De zorg om de uitstoot van fijnstof en stank is begrijpelijk. Nieuwe technieken in de veehouderij zorgen ervoor dat de gezondheid van omwonenden en de natuur hierbij niet in gevaar komen. In het buitengebied van Nederweert zal altijd plek blijven voor de innoverende agrarische branche.

Zo ook voor de ondernemer die graag zijn intensieve veehouderij met één stal wil uitbreiden. Het bedrijf ligt in een gebied met veel agrarische ondernemers. De dichtstbijzijnde burgerwoning ligt op 850 meter van het bedrijf. De afstand tot de dichtstbijzijnde kern is nog veel groter.

De ondernemer is van plan om de bestaande stal te verduurzamen. In de nieuw te bouwen stal worden de nieuwste technieken toegepast die nu beschikbaar zijn. Hierdoor nemen de geur- en ammoniakemissies op de betreffende locatie af. De fijnstof emissie blijft hetzelfde. De uitbreiding wordt verder landschappelijk ingepast en het hemelwater zal op het eigen perceel worden geïnfiltreerd. Deze maatregelen dragen bij aan het verbeteren van de omgevingskwaliteit en het woon- en leefklimaat van omliggende burgerwoningen.

De ondernemer heeft nog niet met de buurt gesproken over zijn plan. Maar hij beseft ook dat hij de omwonenden erbij moet betrekken als hij dit plan wil realiseren. De gemeente adviseert hem om dit zeker te doen. De Nederweerternaar is nuchter genoeg om in te zien dat deze sector ook een belangrijke economische pijler is, maar de zorgen over de gezondheid van de mens en de natuur moeten worden weggenomen. Een heldere uitleg over het positieve effect van deze uitbreiding op de omgevingskwaliteit is van groot belang. Zeker als het dus op duurzame wijze en volgens de nieuwe technieken wordt uitgevoerd. De initiatiefnemer zal dit samen, open en nuchter oppakken, met zijn ‘buren’.

5.5 | UITVOERING

De Omgevingsvisie geeft primair ruimte aan de samenleving om met initiatieven te komen die meerwaarde hebben voor het buitengebied. Daarbij is de bedrijfscontactfunctionaris uw eerste aanspreekpunt. Hij/zij wijst u de weg of helpt u om kansrijke locaties te vinden. Ook wijst zij u op subsidiemogelijkheden, bijvoorbeeld bij de aanleg van landschapselementen.

Daarnaast gaan we zelf actief aan de slag. Dat betreft de volgende onderdelen (tussen haakjes de paragraaf waar dit is benoemd):

- We werken de landschappelijke kernkwaliteiten uit in het inspiratiedocument (3.9.1);
- Wij stellen een Omgevingsprogramma luchtkwaliteit (fijnstof en geur) op. Verplicht onderdeel hiervan is een deelprogramma bestaande uit fijnstof knelpunten (4.3);
- We werken de sloop nader uit in het Omgevingsplan (4.2.2);
- Er is een proeftuin positieve gezondheid (4.3);
- We stellen een Omgevingsprogramma energietransitie op (4.6);
- We stellen een communicatieplan op om in gesprek te blijven met de samenleving (6);
- We evalueren de Omgevingsvisie in ieder geval elke twee jaar of zoveel eerder als daar aanleiding voor is (6).

Om deze onderdelen daadwerkelijk te kunnen uitvoeren, zijn voldoende financiële middelen nodig. De meeste trajecten lopen al in het kader van BIB of de Omgevingswet. Verdere uitwerking vindt plaats in een uitvoeringsprogramma.

6 | Communicatie, voortzetting en borging

6.1 | ALTIJD IN GESPREK BLIJVEN

De Omgevingswet en -visie bieden meer ruimte aan particuliere en maatschappelijke initiatieven en vragen om een open houding vanuit de gemeente richting bewoners en bedrijven. Dat vinden we belangrijk en omarmen we. Daarom is deze visie samen met de inwoners, ondernemers, instellingen, regiogemeenten en andere betrokkenen opgesteld. Want het gaat om hun leefomgeving. Over de hele linie bestaat grote behoefte aan samenwerking op zowel procesmatig vlak als bij de diverse inhoudelijke opgaven. Deze behoefte is niet alleen aanwezig binnen Nederweert, maar heel duidelijk ook bij ketenpartners, zoals regionale organen, provincie, waterschap en de veiligheidsregio. In vrijwel alle gesprekken komt naar voren: ‘Waar kunnen we iets voor elkaar betekenen?’ Dit vraagt van iedereen (overheid, burger, ondernemer) een nieuwe en verantwoordelijke rol met als rode draad dat we altijd in gesprek blijven.

Waarom is het een opgave?

In de visie staat het meermalen verwoord: als we samen een buitengebied willen waar het prettig wonen, werken en recreëren is, dan zijn de kernwoorden daarbij:

- samenwerking (met partijen in de samenleving alsook intern bij de gemeente)
- dialoog
- maatwerk
- kwaliteit en
- innovatie.

Goede en continue communicatie onderling en een blijvende borging zijn hierbij onmisbaar.

Welke ambitie hebben we?

We willen op de hoogte zijn en in contact blijven. Met elkaar, zowel onderling in het buitengebied als inwoner, recreant of/en ondernemer maar ook tussen belangenorganisaties, netwerken, nieuwe en bestaande ontwikkelingen als ook overige inwoners van de gemeente Nederweert en de gemeentelijke organisatie zelf. Open, eerlijk en no-nonsens met elkaar omgaan en elkaar proactief opzoeken als er wat speelt. Dat doet recht aan de waarden van de Nederweerternaar (zie kader hiernaast) en het mooie buitengebied dat we moeten blijven koesteren.

De waarden van het Nederweertse buitengebied

Groen

Afwisseling tussen weidsheid, bewerkte percelen en groene weides doorsneden door een kruis van kanalen, dat is het Nederweertse buitengebied. Gebouwen die ingepast zijn in het landschap waar de agrariër zijn gronden onderhoudt en bermen er verzorgd bijliggen waardoor het een genot is om in het buitengebied te fietsen en te wandelen. Een buitengebied waar ook ruimte is voor nieuwe groene ideeën en ondernemerschap het levenslicht ziet.

Open

Open landschappen, mooie vergezichten en natuurlijke doorkijken zijn gezichtsbepalend in het Nederweertse buitengebied. Je kunt er ademen en de ruimte pakken. En niet alleen de ruimte pakken om te recreëren maar ook om te ondernemen. Open staan voor pionierschap in het buitengebied maakt dat ieder met zijn/haar eigen doelen een kans krijgt deze te verwezenlijken.

Nuchter

Passend bij de arme zandgronden en tradities. Niet te gek en horend bij de maat en schaal van Nederweert zijn initiatieven in het buitengebied welkom. Natuurlijk stap voor stap, maar wel aanpakken en met geen blad voor de mond door gewoon te zeggen hoe het is.

Samen

Gedeeld eigenbelang is een groot goed in het Nederweertse. Zelf ergens van genieten, beter van worden of voor gaan, kan. Maar wel in samenspraak met anderen. Dit zodat het niet alleen een bijdrage wordt voor eigen gewin maar bijdraagt aan de maatschappelijke opgaven die er liggen. Rekening houden met elkaar, zodat gemeenschapsgevoel vanzelfsprekend is.

Hoe gaan we de ambitie bereiken?

Een ambitie benoemen is mooi, maar er daadwerkelijk naar handelen en deze bereiken is vers twee. Als we samen oprecht de omgevingskwaliteit in ons buitengebied willen versterken, dienen we elkaar actief op te zoeken en niet denken in puur eigen maar in gedeeld belang. Wellicht kunnen we streven naar gedeeld eigen belang. Iedereen mag er beter van worden, jezelf maar ook je buren, de gemeente en de bezoeker! Dit vergt afstemming en communicatie.

Richtinggevende uitspraken

- Blijvende dialoog is nodig!
  De samenleving verandert sneller dan de overheid haar beleid kan aanpassen. De inwoners en ondernemers in het buitengebied zijn mondiger, informatie is sneller en op veel plaatsen toegankelijk. Tegenstellingen in belangen lijken groter te worden. Dit vraagt voor alle partijen (overheid, inwoner, ondernemer, instellingen) een nieuwe rol en cultuurverandering met als gemeenschappelijke rode draad een permanente dialoog. Enkelvoudig een ontwikkeling vanuit een discipline aanvliegen bestaat niet meer. Daar is de maatschappij te complex voor geworden. Dus samen de benodigde kennis en kennissen bij elkaar brengen om te komen tot een gezamenlijke ontwikkeling, standpunt of voorwaarden is noodzaak. En iedereen in deze op 1 lijn krijgen is wellicht utopie, maar goed nabuurschap, collegialiteit en kennisdeling zijn toch geen onhaalbare opgaven... Dialoog en communicatie! Hier moet dus tijd en ruimte voor worden vrijgemaakt, sowieso in en door de gemeentelijke organisatie.

- Boodschap, doelgroepen en middelen goed afstemmen.
  Blijvend vertellen wat het nut en de noodzaak is van samenwerken aan een kwaliteitsverbetering voor het buitengebied blijft van belang net zoals kennis en regelgeving delen. Een duidelijke en eenduidige boodschap met bijbehorende waarden (zie kader op vorige bladzijde) en ambassadeurs voor de identiteit van Nederweert is dan ook prettig. Een gedeelde en gedragen identiteit van het buitengebied maakt trots en motiveert te werken aan het optimaliseren van ‘ons’ buitengebied. En natuurlijk kunnen we niet iedereen willekeurig erbij betrekken en informatie lukraak uitstrooien. Daarom is het nodig om doelgroepen te duiden. Elke doelgroep heeft accentverschillen in belang, behoefte of kennis. Als we de juiste personen willen bereiken dan moeten we informatie zo gericht en persoonlijk mogelijk brengen. Zodat degene geïnformeerd is en verder kan of/en de dialoog kan aangaan. Dialoog en communicatie vergen gerichte afstemming en keuzes maken.

Procesafspraken

- Borging van communicatie: communicatieplan opstellen.
  De afspraak om de visie periodiek te evalueren, betekent ook dat we moeten afspreken wie we daarbij betrekken. We werken dit uit in een organisatieschema en een procesplanning voor de toekomst. Een organisatieschema waarin staat wie verantwoordelijk is voor wat, in welke rol en in welk gremium dit zijn beslag krijgt. Zo is voor te stellen dat er een soort klankbordplatform ontstaat waar de visie blijvend aan getoetst wordt. Dit naast bestaande netwerken, organisaties en afdelingen binnen de gemeente. In het organisatieschema staat ook hoe de verschillende netwerken/afdelingen ten opzichte van elkaar georganiseerd zijn. Een doorkijk in de procesplanning is van belang om mijlpalen vast te leggen.

Wie doet wat?

Om de bovenstaande procesafspraken te realiseren is voornamelijk de gemeente aan zet. Dit kan de gemeente Nederweert natuurlijk niet alleen. Vele handen maken licht werk, dus wellicht zijn er taken te delen met betrokken partijen.

Hoe bewaken we de voortgang (monitoring)?

- Borging van communicatie: periodieke herijking Omgevingsvisie.
  De Omgevingsvisie is een momentopname waarin we vooral allerlei lopende trajecten met elkaar in verband hebben gebracht. Het betekent ook dat deze Omgevingsvisie nooit af is. Regelmatig zullen we de visie tegen het licht houden. Schuiven we voldoende op in de beschreven richting? Zijn er nieuwe opgaven die om aandacht vragen? De Omgevingswet noemt dit de beleidscyclus.
  We gaan de Omgevingsvisie in ieder geval elke twee jaar evalueren of zoveel eerder als daar aanleiding voor is. Daarbij wordt een relatie gelegd met monitoring (paragraaf 4.2.5).

6.2 | MET PASSIE EN MET ALLE BETROKKENEN

Een aantrekkelijke leefomgeving zorgt ervoor dat mensen graag in Nederweert en het buitengebied verblijven en wonen. En dat het voor bedrijven aantrekkelijk is om zich hier te vestigen. De gemeente Nederweert werkt gezamenlijk met andere partijen aan deze basisopgave; een veilige en gezonde leefomgeving met een goede omgevingskwaliteit. Deze basisopgave is leidend bij de uitwerking van de hoofdopgaven waar Nederweert voor staat.

Of het nu gaat om het Eiland van Weert, het jong ontginningslandschap, het beekdal of de bos- en natuurgebieden in het buitengebied; over ieder deel wordt nauwkeurig, met veel passie en met veel betrokkenen nagedacht. En dat nadenken houdt waarschijnlijk nooit op, want steeds zijn er weer nieuwe inzichten, nieuwe vragen en nieuwe ontwikkelingen. De context verandert bijna per jaar.

Vanwege de snelle veranderingen zijn er voortdurend aanpassingen van delen van onze fysieke leefomgeving nodig. Het is een dynamisch proces. Met deze Omgevingsvisie begeleiden we die aanpassingen, samen met alle betrokkenen. Een gezamenlijke visie is de beste basis voor een goede toekomst voor het buitengebied van Nederweert.

Colofon

Opdrachtgever
Gemeente Nederweert

Projectteam
Rianne Bongers
Projectleider gemeente Nederweert

Marcel Tinnemans
Communicatie gemeente Nederweert

Hans Caubo
Provincie Limburg

Henk Veldhuis
BügelHajema Adviseurs bv

Peter Deriks
Viduro | strategische denkers en impactvergroters

Grafische vormgeving
Henk Baetsen
Greydog

Fotografie
Gemeente Nederweert
Nederweert24
Het Limburgs Landschap
Marijke Vaes
Henk Baetsen